A°. 1861. N°. 97.

WOENSDAG 24 APRIL.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT, Woensdag 24 April.

De Tweede Kamer en het Ministerie

Een geacht lid onzer Provinciale Vertegenwoordiging heeft in een pas uitgegeven en ons welwillend toegezonden geschrift gemeend, de houding onzer Landsvertegenwoordiging in den jongsten tijd aan onze hoogste Staatswet te moeten toetsen. De behandeling van een dergelijk onderwerp, uit zijn' aard steeds belangrijk, wordt dit nog meer, in oogenblikken, waarin de Wetgevende Kamers zich weder tegenover een nieuw ministerie bevinden, om daarmede hare werkzaamheden in het belang des lands aan te vangen. Deelden wij onvoorwaardelijk de meeningen in het vermelde geschrift gehuldigd, wij zouden van die wederopvatting der werkzaamheden ons zeer weinig vruchten durven voorspellen. Daarin toch staat op den voorgrond, dat de Tweede Kamer hare magt op velerlei wijzen te buiten gaat; dit blijkt, volgens den schrijver, onder anderen, uit het voorgevallene bij de behandeling van het Pangka-kontrakt; uit het afstemmen der begrooting van koloniën; uit het voorstel van den afgevaardigde *Betz* in de zitting van 27 Feb. jl. »dat reeds zekere mate van »*beruchtheid* heeft verkregen;" en wel te meer, daar dit geene geïsoleerde feiten zijn, maar die overeenstemmen met een streven, dat in de Kamer bij toeneming werd opgemerkt, om de palen harer bevoegdheid *willekeurig* uit te zetten, om hare vroegere staatkunde van blind vertrouwen voor eene juist tegenovergestelde (van wantrouwen) te doen plaats maken (bl. 8 en 9).

Ofschoon wij geenszins alle handelingen onzer Tweede Kamer wenschen te verdedigen en het onzen lezers bekend is, dat ook wij meermalen daaromtrent onze bezwaren ontwikkelden, toch kunnen wij voor *zulk* een ongunstig oordeel geene gronden vinden.

Wanneer wij ook erkennen, dat in den konstitutionelen Staat de grenzen van de bevoegdheid der Kamer even als die van de praerogatieven der kroon, bij de Grondw. doorgaans met meerdere of mindere naauwkeurigheid zijn omschreven, zoo komt het hier toch vooral op beginselen aan, die, bij gemis aan duidelijkheid ook uit de beste omschrijvingen voortvloeijende, moeten in het oog gehouden worden. Het konstitutioneel stelsel nu is een regeringsstelsel van gestadig toezigt, van onophoudelijke kontrôle, ja van *wantrouwen.* De vertegenwoordiging, aan wie die moeijelijke en waarlijk niet aangename taak is opgedragen, moet daartoe veel onderzoeken, veel navragen, zich in allerlei belangen mengen, zal zij hare taak goed en getrouw vervullen. Een bijna onafscheidelijk gevolg hiervan is eene strekking, om den kring harer werkzaamheden en bevoegdheden gestadig uit te breiden.

In het denkbeeld van konstitutionele regeringsvorm ligt bijna van zelf opgesloten, dat van *omnipotence Parlementaire.* In groot Brittannie, waar de konstitutionele beginselen zeker van de oudste dagteekening en het meest ontwikkeld zijn, wordt dan ook als beginsel erkend, »dat het parlement alles kan doen, wat niet *natuurlijk onmogelijk is*" (*Blackstone*). Om van dergelijke uitgebreide bevoegdheid echter een goed en doelmatig gebruik te maken, worden eene parlementaire ervaring en takt vereischt, die wij onzen vertegenwoordigers zeker nog niet kunnen toeschrijven. Het gemis daaraan doet dan ook wel eens mistasten, en plaatst daardoor handelingen in een min gunstig licht, die toch niet als *in*konstitutioneel kunnen gebrandmerkt, of aan een streven naar *willekeurige* magt of uitbreiding van gezag mogen worden toegeschreven.

Bij de afstemming der begrooting voor koloniën, en ook bij het voorstel *Betz* zoude de Kamer zich de bevoegdheid toegekend hebben, om »Ministers, die haar niet welgevallig zijn, te verwijderen" en dus in strijd met art. 75 der Grw. gehandeld hebben. Het is waar, dat art. kent aan den Koning het regt toe »om ministeriële departementen in te »stellen en er de hoofden van te benoemen en te »ontslaan naar welgevallen"; maar is dit regt zoo op te vatten, dat een Minister, wiens regeringsbeginselen in het aan hem toevertrouwde departement, door de Vertegenwoordiging nadeelig en heilloos voor 's lands belangen worden beschouwd, daardoor *inamovibel* zoude worden, zich daardoor als boven het oordeel der Kamer zoude verheven zien!

Niemand zal ontkennen, dat de Koloniale aangelegenheden en belangen in ons staatswezen, meer dan ergens elders, ten naauwste zijn zamengeweven met die van het moederland. Onze geldmiddelen hangen geheel van den gang der Indische zaken af. Der vertegenwoordiging dus geen invloed, geene inzigten, geene stem in de koloniale aangelegenheden te willen toekennen, staat, naar onze meening, bijna gelijk, met het haar gedeeltelijk ontnemen van licht en invloed op onze binnenlandsche belangen. Of was de klagt van sommigen zoo ongegrond, dat zoolang de wet op de Indische komptabiliteit niet bestond, de beschikking over millioenen schats geheel aan het oordeel der vertegenwoordiging onttrokken werd? Waar hier een stelsel gehuldigd wordt in strijd met de zienswijze van het meerendeel der vertegenwoordiging, in strijd met 's lands belang, was deze bevoegd, ja, verpligt van hare afkeuring te doen blijken. Zij deed dit door het verwerpen der begrooting van den betrokken Minister. Was dit nu eene bloote *personaliteit*, maakte de Kamer zich hierbij schuldig aan een *politieken leugen*, omdat zij eerst de verschillende artikelen der begrooting had goedgekeurd? Zeker ware het gemakkelijk geweest een dier artikelen af te keuren, waarna de begrooting dan tevens *en wel op wettige* (? wijze zoude gevallen zijn; maar wij vragen, of deze wijze van handelen *eerlijker, edelmoediger* en *beter* zoude geweest zijn?

Over ons jongste Ministerie en de wijze zijner verandering en eindelijke oplossing zijn, naar aanleiding van het voorstel van den heer *Betz*, belangrijke meeningen geuit. Er is daarbij betoogd, dat, waar de koning een bepaald persoon met de zamenstelling van een nieuw kabinet belast; waar deze ambtgenooten zoekt en vindt, die zich met hem tot de leiding der Regeringzaken verbinden; waar die persoon openlijk als Voorzitter van den Ministerraad genoemd wordt, en als woordvoerder *der Regering* optreedt, — er aan een hoofd van het kabinet, aan een *premier* of eersten Minister moet gedacht worden. Er werd verder beweerd, dat al maakt de Grw. geen onderscheid tusschen de Ministers, en al laat zij aan den koning het volle regt, om Hoofden van Ministeriële departementen te benoemen en te ontslaan, die gezamenlijke hoofden toch onderling eenigermate vereenigd behooren te zijn; als het ware eene vereeniging vormen, die als ministerraad of *kabinet*, de eigenlijke regering voorstelt. Al zouden wij, met den heer *Thorbecke*, moeten zeggen, dat dit alles tot hiertoe in de grondwetten van het vaste land niet regtstreeks werd uitgedrukt, ja veeleer met den letter dier staatswetten in strijd was, zoo schijnt het toch tot het *ongeschreven* konstitutioneel staatsregt te behooren, kan het daaruit bijna niet meer weggedacht worden. Wat toch zouden anders de ministers zijn? Eerste ambtenaren, op eigen verantwoordelijkheid, met zekeren tak der administratie belast. Van een *kabinet* of *ministerie*, van *homogeniteit* tusschen zijne leden zoude er eigenlijk geene sprake meer wezen. Wij zouden in onze denkbeelden over konstitutioneel bestuur, ja, in onze dagelijksche uitdrukkingen, eene geheele verandering moeten brengen.

Dat nu gestadige veranderingen in *het* ministerie de aandacht der vertegenwoordiging moeten trekken; dat dit vooral het geval moet zijn, waar men personen ziet vervangen door hen, die men weet, dat over de eigen onderwerpen geheel andere denkbeelden hebben geopenbaard, of wel die bekend schijnen te staan, als over de grootste belangen des lands welligt geenerlei denkbeelden te bezitten, is natuurlijk. Dat de houding van den voorzitter van den ministerraad hierbij vooral in aanmerking komt, dat zijn spreken en handelen vooral worden opgemerkt, en dat zijn aftreden, zonder dat daarvoor eenige voldoende redenen schijnen te kunnen worden gegeven, verbazing verwekt, den wensch naar inlichtingen en ophelderingen regtvaardigt, vloeit uit den aard der zake voort. De vertegenwoordiging kan en mag dit alles niet met stilzwijgen of onverschilligheid aanzien. Zij moet letten op alles, waarbij 's lands welzijn kan betrokken wezen, toezien *ne quid respublica detrimenti capiat.* Zij moet inlichtingen vragen en de regering heeft dan ook deze bevoegdheid erkend en die vragen bij monde van den minister van binnenl. zaken beantwoord. Maar reeds deze bevoegdheid om te vragen sluit in zich de *beoordeeling*, of de verkregen inlichtingen *voldoende* zijn. Zij schenen dit niet, en daaruit moest wantrouwen voortvloeijen in een *kabinet*, dat door het aftreden van hem, die het te zamen bragt, zijn vereenigingspunt, zijn leider, zijn hoofdwoordvoerder had verloren, — dat daardoor het eigenlijk karakter van een homogeen ministerie niet meer bezat.

Ofschoon nu ook wij het eigenlijk voorstel van den heer *Betz*, »dat de Kamer hare werkzaamheden zoude schorsen," niet onvoorwaardelijk zouden willen verdedigen, zoo gelooven wij echter, dat de eenige goede weg, die den overschietenden leden van het ministerie *van Hall* openstond, *die* was, om aan den koning hun ontslag te vragen. Zij hadden, na de aftreding van den heer *van Hall*, de interpellatie van welken afgevaardigde dan ook moeten voorkomen met de verklaring, die nu, in de zitting van 2 Maart, ná die interpellatie, zoo al niet *ten gevolge* daarvan, werd gedaan; »dat de raadslieden der kroon, in den stand van zaken gelijk die thans is, aanleiding hadden gevonden, om aan het geëerbiedigd hoofd van den staat te kennen te geven, dat zij meenden in het belang des lands zich niet verder met de leiding der zaken te mogen blijven belasten, en dat zij uit dien hoofde aan Zijne Maj. eerbiedig hebben verzocht een nieuw kabinet te willen zamenstellen."

En dat nieuwe kabinet is op 's konings verlangen tot stand gekomen door de bemoeijingen van den heer *v. Heemstra;* daarin namen vele leden van het vroegere plaats; de minister van binnenl. zaken is er de zamensteller en, naar wij zouden meenen, de leidende persoon in: maar het is niet te min eene *nieuwe* kombinatie, een *nieuw ministerie*, dat met de traditiën van het vorige niets heeft te maken; dat zijn *eigen* weg zal kiezen, en zijne *eigene* inzigten over de vraagstukken van openbaar belang zal hebben. Wij verwachten daarvan veel goeds, want bekwame elementen zijn hier vereenigd. Wij hopen, dat de Kamer het *nieuwe* bewind met welwillendheid zal tegentreden, en dat alzoo tusschen regering en vertegenwoordiging die gelukkige zamenwerking zal bestaan, welke alleen goede vruchten voor het openbaar belang kan doen plukken.

— Na den gunstigen afloop der beraadslagingen in het Italiaansche Parlement, — waar eene belangrijke meerderheid zich, door de aanneming van de motie van orde van den heer *Ricasoli*, voor de regeringsstaatkunde verklaarde en dus tegen elke uittarting, die het uitbarsten van den oorlog zou kunnen bespoedigen en die op Italië de schuld van den krijg en daardoor ook de algemeene afkeuring, zoo niet erger, van Europa zou doen vallen, — kon *Garibaldi* wel geacht worden persoonlijk eene nederlaag te hebben geleden, maar mogt men ook hopen, dat vooral door den invloed zijner kolonels, die daartoe de uiterste pogingen in 't werk stelden, de gespannen verhouding tusschen het kabinet van Turijn en den gewezen diktator een weinig zou verbeteren. De brief van *Cialdini*, dien wij gister mededeelden en waarvan wij heden het slot onder de telegrammen geven, terwijl daar dadelijk het antwoord van *Garibaldi* op volgt, dreigt olie in 't vuur te werpen, en de eendragt tusschen de partij der vrijwilligers, *Garibaldi* en zijne vrienden, en die der regering erger dan ooit te verstoren. De brief van *Cialdini* was heftig, misschien nog harder, dan de uitvallen die *Garibaldi* zich immer over de ministers veroorloofde; het antwoord van den oud diktator is gematigd. Maar zal het daarbij blijven? De vriendschap tusschen de twee eerste veldoversten van Italië, in openbare vijandschap veranderd, wie zal dat kwaad kunnen wegnemen? Daartoe zal evenveel kalmte als takt, evenveel voorzigtigheid als benendigheid vereischt worden. — Deze persoonlijke strijd zal welligt de aandacht van de kwestie tusschen prins *Napoleon* en den hertog *van Aumale* aftrekken, waaromtrent trouwens geen nieuws is.

Het artikel van den *Moniteur* over de Poolsche zaken zullen onze lezers met belangstelling gister hebben gezien. De Fransche regering wenscht met het Petersburger hof op goeden voet te blijven; het officieel blad brengt buitendien welverdiende hulde aan des Czaar's bedoelingen. Als echter de maatregelen tegenover de Polen genomen van dezelfde gestrengheid blijven getuigen, als in de laatste dagen, waardoor de beweging eerder werd gaande gehouden dan afgeleid, dan zal de houding der regering in de sympathie der Franschen voor de Polen geene verandering kunnen brengen; en zelfs *Napoleon* kan op den duur geen lijdelijk spel spelen met de gevoelens der natie. — Bij al den jammer der Pool-

sche gebeurtenissen, blijft de te naauwe toenadering tusschen Petersburg en Parijs, die door velen werd gevreesd, daardoor toch zeker voor geruimen tijd zeer onwaarschijnlijk.

Onder Weenen zal men zien, dat men zelfs in die hoofdstad wanhoopt aan de regeling der Hongaarsche kwestie in den geest der Oostenr. regering. In Fiume heeft zich de sympathie voor Hongarije bij de laatste verkiezing weder ten duidelijkste geopenbaard. — Intusschen schijnt Oostenrijk het gevaar te begrijpen, dat van die zijde dreigt. — Beducht, dat het buitendien tusschen Servië en de Porte tot vijandelijkheden zou kunnen komen, en dit de krisis in de beneden Donau-streken zou kunnen verhaasten, zendt de Oostenrijksche reg. troepen naar de Turksche grenzen; dit doet men te geruster, nu aan den kant van Italië de vrees voor oorlog een weinig is verminderd.

De onderhandelingen tusschen Oostenrijk en Pruissen over de verbeterde organisatie van het Bondsleger hebben tot niets geleid; de aanspraken van beide magten blijven even groot; er wordt steeds van Duitsche eenheid gesproken, maar er opofferingen voor te doen, om die eenheid te bevorderen, dat schijnt van wege de zelfzuchtige Duitsche regeringen onmogelijk.

De sinds gisteren ontvangen **telegrafische depeches** laten wij hieronder volgen:

Madrid, Maandag. De keizerin van Oostenrijk wordt, op hare terugreis naar Madera, te Cadix verwacht.

In antwoord op een interpellatie in de Kortes werd heden door de regering verklaard, dat de uitgave van den brief van den hertog *van Aumale* aan prins *Napoleon* in Spanje niet is vergund, om in goede verstandhouding met bevriende landen te blijven.

De hertog *van Montpensier* heeft van zijne reis naar Engeland afgezien.

Turijn, Dingsdag. De brief van *Cialdini* aan *Garibaldi*, dien wij gister morgen mededeelden, (maar toen niet geheel in ons blad konden opnemen) bevat nog deze zinsnede: »Gij hebt gelijk u te beroemen op de groote en bewonderenswaardige onderneming, welke gij met uwe vrijwilligers hebt tot stand gebragt, maar gij hebt ongelijk wanneer gij de ware uitkomst daarvan overdrijft. Toen wij kwamen, stond gij aan den Volturno in een zeer ongunstigen toestand; Capua, Gaëta, Messina Civitella zijn niet door uwe wapenen gevallen; 56,000 Bourbonsche soldaten zijn verslagen, uiteengedreven, gevangen gemaakt, niet door u, maar door ons. Het is dus onjuist, wanneer gij zegt, dat het geheele koningrijk der beide Siciliën door uwe wapenen is bevrijd. In uw regtmatigen trots, moet gij niet vergeten, dat ons leger en onze vloot daaraan ook eenig deel hebben genomen, door ruim de helft van het Napelsche leger te vernietigen en vier vestingen van den staat in te nemen. Ik beweer niet, dat ik tot u spreek in naam van het leger, maar ik meen het genoeg te kennen om overtuigd te zijn, dat het de gevoelens van smart en walging zal deelen, welke de onbescheiden woorden door u en uwe aanhangers gesproken, in mijn gemoed hebben opgewekt.

De dagbladen bevatten op dezen brief het volgend antwoord van *Garibaldi* aan *Cialdini.*

Garibaldi, sterk in zijn zuiver bewustzijn als krijgsman en als burger van Italie, wil zich niet vernederen door zich te verdedigen tegen eene beschuldiging als zou hij te kort schieten in eerbied jegens den koning en achting voor het leger. *Garibaldi* zal zich kleeden zoo als het hem behaagt, want hij is in een vrij land. Hij weet niet de juiste woorden tot *Tripoti* gebezigd. Hij had bevel gegeven, de Italiaansche soldaten van het noorderleger als broeders te ontvangen. Als afgevaardigde, zegt hij verder, meen ik voor de Kamer een zeer klein gedeelte van de verongelijking te hebben blootgelegd, welke het leger van het zuiden van het ministerie ondervonden heeft. Ik geloof daartoe het regt te hebben. Het Italiaansche leger zal een soldaat te meer in zijne gelederen tellen, wanneer het tegenover Italië's vijanden zal staan. Dat is u niet onbekend. Al wat men anders u van mijne gezindheid jegens het leger heeft kunnen zeggen, is laster. Dat wij ons te Volturno bevonden in zeer ongunstige omstandigheden, is onjuist. Zoo veel ik meen heeft het leger toegejuicht de vrije en gematigde uitdrukkingen van een krijgsman-afgevaardigde, voor wien Italië's eer zijn leven lang het voorwerp was van godsdienstige hulde. Indien iemand zich beleedigd acht door handelwijze of woorden, met [illegible] verbeid ik dat men van mij voldoening [illegible] wegens mijne woorden.

Onjuist is het, dat *Garibaldi* Turijn zou verlaten hebben.

Het officiële blad herstelt eene drukfout in den brief van *Cialdini*, betrekkelijk eene zinsnede, dus te lezen:

»Ik ken de bevelen door u of door de uwen aan den kolonel *Tripoti* gegeven." In een schrijven van *Sirtori* aan dat blad wordt de brief van *Cialdini* bejammerd, en hij wijst daarin op de verklaringen betrekkelijk de uitdrukkingen die *Sirtori* in het Parlement had gebezigd, en drukt den wensch uit, dat Italië's eendragt zich moge verpersoonlijken in Parlement en Koning.

Weenen, Dingsdag. Te Fiume hebben gisteren de regtstreeksche verkiezingen voor den Kroatischen landdag plaats gehad. Er waren 1222 kiezers ingeschreven; daarvan hebben slechts 30 hunne stem uitgebragt, terwijl 840 stembiljetten het woord »niemand" bevatten. De gemeenteraad aldaar heeft besloten tot het zenden eener petitie, strekkende tot onverwijlde vereeniging met Hongarije.

Londen, Dingsdag. In de zitting van het Lagerhuis heeft lord *John Russell* op de vraag van den heer *Duncombe*, geweigerd, de korrespondentie mede te deelen betreffende de inbeslagname der wapens te Galatz, die van Genua gekomen waren en naar die stad teruggebragt zijn door eene Engelsche stoomboot, omdat noch de sultan, noch prins *Couza* wist, wat er mede te doen.

Parijs, Dingsdag. De *Pays* zegt, dat bevel is gezonden naar Toulon om de transportschepen, die onze bezettingstroepen in Syrie terug zullen halen, tot een spoedig vertrek gereed te maken.

Volgens hetzelfde blad strekt de Poolsche beweging zich uit in Volhynie, Litthauen en Posen.

Marseille, Dingsdag. De brieven uit Napels van den 21 dezer bevestigen, dat de Piëmontezen Venosa weder hebben bezet en op Melfi aanrukken, terwijl zij de nationale gardes zamenbrengen.

De dagbladen bevatten het verlangen, dat alle Bourbonsche soldaten, die vrijgesteld zijn, naar het eiland Sardinië zullen worden gedeporteerd. Te Kosenza, in Kalabria, heeft eene demokratische beweging plaats gehad; de gemeenteraad heeft er den prefekt verjaagd, die verdacht werd van reaktionaire sympathiën. 186 beschuldigden zullen voor hetgeen te Napels is geschied worden vervolgd.

De stedelijke regering heeft eene leening gesloten voor publieke werken.

Berigten uit Rome van den 15. melden, dat de studenten uit de stad zijn verwijderd, wegens weêrstand ter gelegenheid van de illuminatie. Bij de begrafenis van den Belgischen graaf *Liminghe* hebben er, in het bijzijn der autoriteiten, op nieuw demonstratiën plaats gehad met driekleurige vaandels.

Graaf *Trani* zal naar Beijeren vertrekken, om te huwen.

Poolsche grenzen, Dingsdag.

Ten gevolge van patriottische gezangen in de kerken van Warschau is weder een aantal personen in hechtenis genomen. In de fabriekstad Lotz hebben Duitsche fabriekanten hunne Israëlitische konkurrenten in den nacht van den 21. overvallen en eene spinnerij geheel vernield. De boeren uit den omtrek zijn den aangevallenen te hulp gesneld, zoodat een bloedig gevecht gevolgd is, waarin een persoon gedood is en velen verwondingen bekomen hebben.

Gister middag hebben wij onzen geabonneerden in de stad kort verslag doen toekomen van de hervatting der werkzaamheden van de Tweede Kamer, en van het progamma, dat de minister *v. Zuijlen* van de staatkunde van het nieuwe kabinet daarbij heeft voorgedragen. Wij geven in een bijvoegsel breedvoeriger mededeeling van die belangrijke toespraak, die, naar we hopen, met evenveel belangstelling zal gelezen worden, als waarmede die door de Vertegenwoordiging is ontvangen, en die een tijdperk van nadere ontwikkeling onzer staatsinstellingen door het hersteld gemeen overleg tusschen Regering en Kamer zal openen.

— Z. M. heeft benoemd tot subst-off. van just. bij de arr.-regtb. te Zierikzee mr. *N. H. van Nes van Meerkerk*, kantonr. te Cortgene; tot leden der komm. van admin. over de gevang. te Arnhem mr. *C. G. Bijleveld*, regter in de arr.-regtb. en *C. J. Swalmius van der Linden*, gepens. kapt.; beiden te Arnhem; en te 's Gravenhage mr. *H. F.* baron *van Zuylen van Nyevelt*; — pens. verleend aan *A. J. van der Drift*, kommies 2 kl. te Rotterdam, *f* 201; *E. J. C. van Londen*, komm. 1. kl. te Doetinchem, *f* 316; *H. Kappelhof*, komm. bij 's rijks entrepot te Amsterdam, *f* 480; *F. J. Stoets*, komm. 2½ kl. te 's Gravenhage, *f* 296; *H. A. Tukker*, wed. van *J. de Glindt*, in leven visiteur der in- en uitgaande regten en akzijnsen, *f* 297.

:— Na afloop der heden gehouden zitting van de Tweede Kamer, heeft er eene buitengewone zitting van den ministerraad plaats gehad.

:— Aan de leden der Tweede Kamer is rondgedeeld een adres van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, houdende bedenkingen op het wets-ontwerp betrekkelijk de Nationale Militie.

*— Tot gezant der Vereenigde Staten bij ons hof is, naar gemeld wordt, benoemd de heer *James S. Pike*, korrespondent te Washington van de *Tribune.*

*— Aan de *Middelb. Ct.* wordt uit 's Hage geschreven, dat bij de regering de aanvraag is ingekomen, de nieuwe orde van zaken in Italië te erkennen. Ten hove zou men wel geneigd zijn het voorbeeld van Pruissen in deze te volgen, en zich noch voor noch tegen verklaren. Zou dit echter in den geest der liberale meerderheid van de Tweede Kamer wezen, zou dit strooken met onze scheepvaartbelangen in de Middell. zee, daar het niet alleen geldt de erkenning van *Victor Emmanuel*, maar de hernieuwing of instandhouding der traktaten met vroegere, thans niet meer bestaande mogendheden gesloten, zouden zelfs onze konsuls bij niet-erkenning van Italië niet hunne regten en de handel dus zijne bescherming gaan verliezen? Daartegen staat, dat, bij 't rekenen op de meerderheid in de Tweede Kamer, de regering ook op de R. Kath. leden heeft te zien, die bij ons wel liberaal heeten, maar dat voor Italie welligt minder zullen blijken te zijn.

De *Indép.* schrijft, dat even als Engeland, België en Zweden, ook Nederland wel geene reden kan hebben het nieuwe koningrijk niet te erkennen. Mogt de regering vreezen de R. Kath. leden der Kamer van zich te vervreemden, zij kon evenmin vergeten, welke gelijkheid van oorsprong tusschen de onafhankelijkheid van Italië en Nederland bestaat, als dat de handelsbelangen tusschen beiden eene geregelde betrekking noodzakelijk maken.

— De *Tijd* zegt, bij de bespreking van het verslag betreffende het wetsontwerp over het zegel op het handelspapier o. a., dat, ofschoon de zegelbelasting gevoelig op een belangrijken tak van nijverheid drukt, en hare vermindering dus zeer gewenscht is, men niet te ver moet gaan en haar niet geheel strijdig mag noemen met den aard van het konstitutionneel regeringsstelsel. De bezwaren, die de dagbladen in hunne ontwikkeling ontmoeten, zijn gewigtig, en verdienen eene zakelijke uiteenzetting. »Potsierlijk is echter," zegt de *Tijd* niet onjuist maar wel wat heftig »'t geen eenige leden hebben opgemerkt, die »opdat het beginsel van konkurrentie nuttig werken zou" het zegel der buitenlandsche bladen willen afschaffen, en dat der binnenlandsche voorloopig laten bestaan. Wij hopen, dat die leden hun schoon denkbeeld later in de openbare zitting zullen ontwikkelen. Het publiek heeft regt de namen van die vernuften te leeren kennen. Wat zij in naam van »het beginsel van konkurrentie" eischen, is niets anders dan een protektionistisch regt voor een buitenlandsche industrie ten nadeele eener binnenlandsche. Immers terwijl de Nederlandsche bladen, door de zegelwet, tegen wil en dank, duur in prijs en klein van formaat moeten blijven, zal men het den buitenlandschen bladen, door hen van die zegelwet te bevrijden, gemakkelijk maken de eersten voor een goed deel te verdringen, en dit alles ter liefde van het beginsel van konkurrentie, »dat ook hier nuttig werken zal!" Er wordt bijna geen Verslag der Tweede Kamer rondgedeeld, waarin niet dergelijke dwaasheden voorkomen, die echter in de openbare zitting niet worden herhaald. Men mag daaruit afleiden, dat de Kamer onder haar leden er eenigen telt, die zich wel voor het publiek en hun kiezers schamen, maar wie de achting hunner kollega's niets waard is."

— Door de vele vrijwilligers, die thans uit het leger hier te lande bij het O. Indische overgaan, zijn de laatste detachementen naar Java bijna uitsluitend uit Nederlanders te zaâmgesteld geweest.

— Met genoegen verneemt men dat door Z. E. den minister van Oorlog het gebruik van het Rijks-arsenaal, zijnde de voormalige Lieve-Vrouwe-Kerk, te Deventer, voor eene overdekte botermarkt is toegestaan.

— De *L. C.* meent, dat de heer *Borret*, pastoor aan den Vogelenzang, tot bisschop van Haarlem zal worden verheven.

*— In den Delftschen gemeenteraad is Vrijdag eene motie van afkeuring voorgesteld van de handelingen van het dagelijksch bestuur en der komm. van fabriekage, wegens het snoeijen van boomen op een der singels. Doordien de stemmen staakten, is de beslissing tot een volgende verg. aangehouden.

*— In de jongste vergadering van den Haarlemmermeerpolder is medegedeeld, dat de opbrengst der tweejarige verpachting van dijksgronden en polderlasten voor elk jaar was *f* 3346, dus *f* 922 meer dan ten vorigen jare en die van het grasgewas langs de dwarswegen *f* 289 of *f* 199 meer. Voorts werd te kennen gegeven dat ten gevolge der aanneming van de verdiepingswerken der togten voor *f* 21741 en bovengemelde meerdere opbrengst dit jaar nog een tweede gedeelte van den Ytogt kon verdiept worden. Op voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden werd besloten, de nog beschikbare *f* 15000 der leening van 1860 op te nemen. De omslag is vastgesteld op *f* 10 per bunder, of in het geheel *f* 169520,61⁵.

— Te Rotterdam is voor de overstrooming op Java reeds *f* 25,000 verzameld.

— Weder is bij den minister van binnenl. voor den watersnood ontvangen van Luxemburg *f* 1407, van Antwerpen *f* 1466, van Moscau 1000 fr., van Basel 2900 fr., van den leeraar *Coquerel* door de *Lien* verzameld *f* 4650.

De watersnoodloterij-tentoonstelling te 's Hage wordt steeds druk bezocht, alhoewel daarbij van wege het bestuur niet altijd die orde is gehandhaafd, als wel wenschelijk was.

— Bar. *v. Ittersum*, die zijn ontslag had verzocht als burgemeester van Voorst, heeft, op vereerend kabinetschrijven, dat verzoek ingetrokken.

— Eenige schepensbrieven door *Laurens Janszoon.* uitgegeven zijn van wege het Elisabeths-gasthuis aan den Haarlemschen gemeenteraad verstrekt, om bij de gedenkteekenen betreffende de uitvinding der boekdrukkunst te worden geplaatst.

— Bij 't naderen der Meimaand, die zoo veel natuurgenot belooft en biedt, valt ons het afscheid nemen van kunstvermaak minder moeijelijk, en toch mogen we niet ontveinzen, dat we met leedwezen de laatste voorstelling aankondigen door het tooneelgezelschap van den heer *de Vries* te geven. Het afgeloopen saizoen bood zoo rijke vruchten van goeden wil, vlijt, inspanning, talent, ja spranken van genie, dat we ondankbaar zouden wezen, indien we niet erkentelijk herdachten, dien goeden oogst; indien we geen wenschen vormden voor eene niet minder rijke toekomst, indien we geen welgemeend woord van dank wijdden aan de noeste arbeiders en onvermoeide arenleesters, die 't veld verbeterden of veelderige schoven verzamelden, wel is waar tot eigen voordeel en roem, maar ook voor ons genoegen, tot voldoening aan zooveler verlangen naar uitspanning.

Aan blijken van sympathie en achting heeft 't onze artisten ook dit jaar niet ontbroken, getuige de steeds getrouwe opkomst, het animo op de door sommige tooneellisten gegeven benefiet-voorstellingen. Allen, we mogen dit beweren, zijn 't publiek liever geworden, allen zijn vooruitgegaan op 't pad ter volmaking.

Als laatste voorstelling is nu aangekondigd 't benefiet van den heer *Peters:* we hadden dit al vroeger verwacht en gemeend hierover een woord te zeggen, en alsdan ook mevrouw *Kleine's* uitstekende benefiet-voorstelling te bespreken. De geliefde kunstenares zal echter door deze vertraging wel niet in de publieke opinie hebben geleden; zij is bijna altijd zeker van haren triomf. De heer *Peters* schijnt ons nu zijne voorstelling *pour la bonne bouche* aan te bieden. Wie de aankondiging leest, zal zeker onzen eersten akteur nog eenmaal willen zien optreden in stukken hem zoo waardig, en waarin zijn veelzijdig talent zich ruimschoots kan openbaren, 't zij dit zich ontwikkelt in *la haute Comédie*, (*zij is krankzinnig)*, of een meer joviaal karakter aanneme in een blijspel als *de Bruid van Vreeland.* Voor een beschaafd en kunstkeurig publiek bekleedt deze enkele opmerking de plaats van aanbeveling, welke de voorstelling van Donderdag avond niet behoeft. J.

— Met genoegen vernemen wij, dat de heer P. R. *Bekker*, — die, als kweekeling van het *conservatoire* van Brussel, zich tot groot genoegen van ons kunstminnend publiek alhier vestigde, en door zijn kunstkeurig spel niet alleen hier, maar door gansch Nederland den roem inoogst zijner studie, ijver en fijne smaak waardig, die onlangs de eer genoot, om op het koncert in *Felix Meritis*, den Koning aangeboden, voor de vorstelijke familie op te treden, — thans bij koninklijk besluit benoemd is tot Solo-Violoncellist van Z. M. den Koning.

— Uit Maastricht wordt aan de *N. R. Ct.* geschreven, dat een zendeling der Vereeniging van Evangelisatie aldaar is aangekomen en een lokaal heeft gehuurd, om bijbelvoorlezingen te houden. Dit heeft dadelijk het gepeupel er toe geleid voor het lokaal zaam te scholen. Zondag begon men de glazen in te werpen, drong in de woning, wierp daar alles overhoop en bestormde den zendeling met verrotte appelen. De policie kwam toen tusschen beiden, en voerde eenige belhamels gevangen weg, waarbij een der oproermakers werd verwond.

— Ten gevolge der Onzin-verwikkelingen is er sprake van een beursreglement te Amsterdam, dat echter moeite zal opleveren, door het verschil der gewone handelsbeurs met den effektenhoek. De vraag is, of handhaving van het oude beginsel, dat van de beurs van Amsterdam geweerd mag worden, wie er niet behoort, en dat dit weeren op de oude wijze blijve plaats hebben, niet het eenvoudigst is. Ook elders is er wel van zulk oud-beursregt sprake. — *O.* vertoont zich intusschen nu niet meer op de beurs; men heeft hem beduid, dat op den duur geene genoegzame bescherming van zijn persoon is te waarborgen; trouwens vertoonde hij zich Zaturdag weder in de buurt der Vischmarkt, dadelijk waren daar de dames tegen hem in oproer, en moest hij op nieuw de vlugt nemen in een bureau van policie. — Onder meer wordt de verbittering des volks tegen *O.* door de *Middb. C.* verklaard door het gerucht, dat hij een jong mensch om *f* 50 (welligt woekergeld) zoo had vervolgd, dat deze zich ten laatste uit wanhoop van 't leven beroofde.

— Voor den Hoogen Raad is gisteren behandeld het beroep in kassatie van *H. de V.*, door het hof van Utrecht veroordeeld tot eene tuchthuisstraf van vijf jaren en in twee geldboeten, ieder van *f* 50, wegens valschheid in een onderhandsch geschrift door namaking eener handteekening en gebruikmaking van dat stuk. De advokaat-generaal Mr. *Römer* heeft gekonkludeerd tot verwerping. Uitspraak 30 April.

— In den namiddag van den 21. dezer heeft in het koffijhuis de Plaats Royaal te 's Bosch, een zeldzaam schouwspel plaats gehad; namelijk een hanengevecht. *Garibaldi* heeft koning *Victor Emmanuel* en den graaf *de Cavour* verslagen en gedood. Eerstdaags zullen mede in een hanengevecht prins *Napoleon* en de hertog van *Aumale* vechten.

— Den 21. dezer had te Hoorn een middeneeuwsch feit plaats. Eene oude arme vrouw werd door iemand, op de Singels aldaar wonende, in huis gelokt onder voorwendsel, dat men iets van haar wilde koopen. Nadat zij aan die uitnoodiging had voldaan, werd zij door den bewoner, als verdacht van zijne gestorvene vrouw te hebben beheksl, geslagen en gesneden. Op haar geschrei werd zij ontzet. De justicie heeft terstond onderzoek naar dit feit gedaan. *H.*

WATERHOOGTE.

Arnhem, 23 *April* 1.66 El. + AP., 8.61. Gev. 5 d. Rijnhoogte te Keulen 23 April: 7 vt. 5 d.

TURIJN, 20 April.

Graaf *de Cavour* heeft den uitslag der stemming over de motie van *Ricasoli* dadelijk aan *Vimercati* getelegrafeerd, daar keizer *Napoleon* veel belang in den afloop der diskussiën stelt. De berigten, die *Vimercati* hierheen zendt, zijn vrij voldoende en houden o. a. in, dat de onderhandelingen over Rome tot een aan de wenschen van ons kabinet beantwoordenden uitslag zullen leiden.

Gister avond heeft zich eene groote menigte voor *Garibaldi*'s woning verzameld, onder het geroep van leve *Garibaldi!* leve Venetië! *Garibaldi* trad daarop aan het venster en hield de volgende toespraak: »Ja, leve Venetië! Onze wenschen en al onze pogingen moeten naar Venetië en Rome strekken. Gij hebt gelijk, goede burgers van Turijn, dat gij al uw vertrouwen in *Victor Emmanuel* stelt. Hij is een overgelijkelijk koning, een koning, die nog nooit bedrogen heeft. Ik heb de onderscheidene deelen van Italië bezocht en zijne bevolkingen leeren kennen. Welnu, ik heb ze allen even goed gevonden als het volk van Turijn. Ik acht mij gelukkig, vele soldaten onder u te ontwaren. Als volk en leger eensgezind zijn, dan is Italië onoverwinbaar. Leve Italië!"

De *Pietra Infernale*, een Napelsch blaadje, zal vervolgd worden, omdat het, naar aanleiding van het berigt, dat *Garibaldi* te Turijn ongesteld was, de vraag geopperd heeft of de heer *de Cavour* hem ook bij toeval zou hebben vergiftigd.

WEENEN, 21 April.

Aan eene regeling der zaak met Hongarije, gelijk men die hier wenscht, schijnt men niet meer te denken. Er kan geene sprake meer zijn van voltalligheid van den algemeenen Landdag. Hongarije houdt zich aan zijne oude regten in 1790 en 1848 door Oostenrijk bevestigd, het verlangt zijn eigen koning, en zijne uitgestrektheid, gelijk die in 1848 door de Zevenbergsche en Hongaarsche landdagen is vastgesteld. Het vordert de vereeniging, zoowel wat grondgebied als beheer betreft, met Zevenbergen en de wederinlijving van het Servisch Woiwoodschap. De natie begeert de verstandhouding met de nationaliteiten en bekrachtigt deze overeenstemming door grondwetten. Hongarije vraagt zijne onafhankelijkheid en erkent geen ander bewijs dezer onafhankelijkheid, dan de benoeming van een afzonderlijk en verantwoordelijk hongaarsch bewind. De hofkanselarij, in strijd met de wetten van 1848, wordt door Hongarije niet erkend. De pragmatieke sanktie is aangenomen als uitgangspunt, en hare geldigheid is als wederzijds verbindend kontrakt erkend. De landdag zal de middelen opsporen, geschikt om het land te behoeden tegen den terugkeer der inkonstitutionnele politiek en zal den koning eerst dan erkennen, wanneer men het met hem eens zal zijn geworden over de voorwaarden, waarop het kroonings-diploma zal worden uitgevaardigd, en nadat hij den eed zal hebben afgelegd. Elk denkbeeld van deelneming aan de werkzaamheden van den rijksraad wordt door de natie eenstemmig verworpen. De landdag zal het regt afkondigen, dat al de volken hebben, om hunne landtaal te gebruiken. Hongarije is bereid een gedeelte der openbare schuld van den Oostenrijkschen keizersstaat voor zijne rekening te nemen.

De Zevenbergsche *Obergespane* hebben besloten noch zelven op een Zevenbergschen landdag te verschijnen, noch er verkiezingen voor uit te schrijven, maar zich regtstreeks tot den Pesther Landdag te wenden.

Te Fiume zijn regtstreeksche verkiezingen uitgeschreven, daar het gemeentebestuur tweemalen weigerde in eene keus voor den Kroatisch-Slavonischen Landdag de hand te hebben.

De kwestie van Oostenrijks interventie in de Herzegowina zal weldra weer ter sprake komen, daar het schijnt dat Servie zich de beweging in de Slavonische provincien van Turkije wil ten nutte maken, om zijne onafhankelijkheid tot stand te brengen. Men zegt, dat prins *Michael* plan heeft, de bestaande grondwet door eene skuptschina te laten vernietigen en te laten besluiten, dat alle Turken het vorstendom moeten verlaten.

— 23 *April.* Met. 5 pCt. 64.30; Nat. 76.30; Bank 729.—; Noord-Baanakt. 203.—; Credit Anst 163.—; O-Fr. Spoorw.-akt. 282; Lomb. Venet. 188; Nieuwe 188; W. op Lond. 3 m. 14.87½; G. —.—

BERLIJN, 22 April.

De kommissie van het Huis der Heeren, belast met het onderzoek van het ontwerp tot wijziging van den eed voor de Israëlieten, heeft tot verwerping geadviseerd.

Heden is in het Huis der Afgev. het advies der komm. betreffende het voorstel der Poolsche afgevaardigden in behandeling geweest, welk advies luidde dat het Huis tot de orde zou overgaan. De heer *Niegolewski* voerde het woord ter bestrijding van het rapport, waarop de minister verklaarde, dat in de provincie Posen alleen Pruissisch regt en Pruissische wetten gelden, en de regering vast besloten is, elke overtreding der wet, hetzij in woorden of daden, ten strengste te onderdrukken. Hierop werd met groote meerderheid het advies der komm. aangenomen.

De Bondsdag heeft in de zaak der Kriegsverfassing de voorstellen der militaire kommissie betreffende getalsterkte en indeeling van het bondsleger, aangenomen.

De *N. Pr. Ztg.* zegt, dat Rusland in Polen doortastende maatregelen zal nemen. Ook spreekt het blad van eene toenadering tusschen Rusland en Oostenrijk en van brieven uit Parijs te Warschau in beslag genomen.

LONDEN, 22 April.

Een gerucht, dat intusschen bepaald bevestiging verdient, zegt, dat koningin *Victoria* aan zinsverbijstering zou lijden. Men hoopt, dat dit spoedig een valsch gerucht zal blijken te zijn. — Van eene andere zijde wordt dan ook reeds verzekerd, dat H. M. slechts zeer neêrslagtig en gedrukt en dientengevolge buiten staat was, zich met de staatszaken te bemoeijen, welke toestand van den dood der hertogin van Kent dagteekende en daarvan het gevolg was. Dit is niet te verwonderen, als men bedenkt, hoezeer H. M. aan hare moeder gehecht was en dat haar dood het eerste zware verlies in haar gelukkig leven was. Nu echter, meldt men, is de melancholie weder verdwenen en heeft zij reeds weder in den ministerraad voorgezeten.

In het Lagerhuis heeft lord *J. Russell* gezegd, dat omtrent Spanje's beslissing in zake de aanneming van de aan 't zelve aangebodene soevereiniteit over St. Domingo nog niets met zekerheid bekend was. — De beide Spaansche Protestanten zou het kabinet van Madrid gaarne uit den kerker ontslaan, maar het meende, dat onder de leus van godsdienstige vereenigingen revolutionnaire bewegingen werden bevorderd. — Ter regeling der zaak met Mexiko was er thans een Britsch gezant derwaarts, daar Mexiko's bewind vroeger niet verdiende, dat Engeland zich er bij liet vertegenwoordigen.

Op last van de Spaansche regering worden alhier drie zeer groote stoomfregatten gebouwd van 4000 ton en 1000 paardenkracht.

Uit Washington meldt men van 30 Maart, dat de senaat uiteengegaan is, en daartoe vooral heeft bijgedragen de indiening van een gevaarlijk voorstel, strekkende om den president alle strijdkrachten te doen bezigen tot verdediging der bondseigendommen en terugname van die reeds zijn weggenomen. Dit voorstel zou door de ultra-republikeinsche leden ondersteund geworden zijn, doch de gematigden hebben maar spoedig de zitting doen verdagen. — De nieuw benoemde vertegenwoordigers van het N.-Amer. bewind bij de buitenl. kabinetten, bestaan voor een groot deel uit redakteurs en korrespondenten van de *Tribune;* op twee na kennen zij geen van allen de taal van het land waar zij geakkrediteerd zijn.

— 23 *April.* Gec. 92; Peru 4¼ pCt. —, 3 pCt. 73; Venez. 3 pCt. —; 1 pCt. —; Port. 3 pCt. 46⅝; Sp. 3 pCt. 49½, 1¼ pCt. 41⅝; Russ. 4½ pCt. 91, 5 pCt. 101½; Sard. —.

PARIJS, 22 April.

Men spreekt van eene audiëntie van graaf *Kisseleff* bij den keizer, waarop het vrij levendig moet zijn toegegaan.

Na lang onderhandelen zal eindelijk toch eene lijkdienst voor de den 8. te Warschau gevallenen gehouden worden. Pater *Lacordaire* zal, zegt men, bij die gelegenheid eene redevoering houden.

Het Russisch gezantschap heeft bevel ontvangen, geen passen voor Polen meer af te geven.

Gisteren heeft de keizer den Keur-Hessischen gezant in afscheidsgehoor ontvangen.

Het gerucht van den troonsafstand des konings van Denemarken wint meer en meer veld.

Graaf *de Persigny* heeft in eene cirkulaire een naauwkeuriger in acht nemen der wettelijke voorschriften bij het verschijnen van nieuwe boeken en vlugschriften, den prefekten aanbevolen.

De uitgever van den brief van den hertog *van Aumale* zal door den heer *Jules Favre* verdedigd worden.

De heer *Guizot* heeft eergister, ter gelegenheid van het uitbrengen van het jaarlijksch verslag der Protestantsche lagere scholen te Parijs, eene rede uitgesproken, waarin hij o. a. zeide, dat de Protestantsche kerk met leedwezen de betreurenswaardige schokken ziet, waaronder de R. Kath. godsdienst lijdt.

Louis Jourdan schrijft uit Algiers aan den *Siècle* een brief, waarin hij zich beklaagt over den te grooten invloed der Katholieke geestelijkheid in die kolonie.

Eene Engelsche maatschappij heeft agenten naar Algerië gezonden, die in de provincie Oran landerijen zullen uitzoeken voor de boomwolkultuur.

*** Met referte tot hunne voorloopige aankondiging van den 16. dezer, hebben de ondergeteekenden de eer, ter algemeene kennis te brengen, dat de **COLLECTE** voor de **slagtoffers** van de **overstroomingen op Java,** met toestemming van Heeren Burgemeester en Wethouders, aan de huizen der Ingezetenen zal plaats hebben op **aanstaanden Donderdag, den 25 April,** van af 's morgens **ten 10 ure,** door de navolgende Heeren, die zich daartoe wel beschikbaar hebben willen stellen, als:

D. van Aalst, *A. L. Andriesse*, *G. L. Baud*, *H. Bekking*, *A M. Bousquet*, *G. G. Couperus*, *J. R. Couperus*, *P. T. Couperus*, *J. F. A. Coertsen*, *F. van Delden*, *Z. A. Eekhout*, *J. L. B. Engelhard*, *J. G. A. Gal ois*, *von Gagern Cranssen*, Jhr. *H. Gevers*, Dr. *Hester*, *J. C. W.* Baron *van Heeckeren tot Walien*, *M. G. van Heel*, *J. D. van Herwerden*, Jhr. Mr. *D. Junius van Hemert*, *P. Jeekel*, Jhr. *H. A. van Karnebeek*, *J. R. Kleijn*, *F. A. Kortz*, *A. H. W.* Baron *de Kock*, *J. R. Lange*, *A. van der Leeuw*, *H. Hope Loudon*, *J. C. W. Merkus*, *B. J. van der Plas*, *H. W. A. Ridder van Rappard*, Jhr. *J. C. Reijnst*, *C. H. F. Riesz*, *J. J. Rochussen*, *Chr.* Baron *de Sales*, *D. W. Schiff*, *W. E. M. van Schmid*, *G. de Serriere*, *V. P. G. de Serriere*, *J. C. J. Smits*, *J. W. H. Smissaert*, *H. C. Staring*, *F. Ridder de Stuers*, *G. E. Tolsma*, *E. van de Velde*, *J. H. Vemer*, *P. Vreede Bik*, *A. J. Weddik*, *T. J. Willer*, *D. L. Wolfson*.

De opbrengst dezer Collecte en de verdere bijdragen, welke bij de Commissie mogten inkomen, zullen niet in de Staats kas worden gestort, maar aan particulieren op Java worden overgemaakt, met het bepaalde doel, om daaruit tegemoetkoming te verleenen, zoowel aan mingegoede Europeanen en hunne afstammelingen, als aan inlanders, voor verliezen, waarvan de vergoeding niet kan geacht worden, eigenaardig tot de Staatszorg te behooren. — Terwijl men mag vertrouwen, dat het Indisch Bestuur zal voortgaan, zoo veel noodig en mogelijk te voorzien in de verzorging en in de eerste behoeften van zooveel duizende noodlijdenden, kan men niet verwachten, dat verliezen, als hiervoren bedoeld, uit de Staatskas zullen worden vergoed.

De ondergeteekenden hebben het niet overbodig geacht, op dit onderscheid bepaaldelijk te wijzen, ten einde niemand zich van het brengen van offers zou laten terughouden door de overweging, dat daardoor slechts de koloniale geldmiddelen zouden worden gebaat. Met het oog daarop herhalen de ondergeteekenden hun aanbod, om de gelden, door andere commissien ingezameld, zoo mede de bijdragen van elders gevestigde commissien en particulieren, tot de vooromschrevene bestemming naar Java over te maken.

's GRAVENHAGE, den 16 April 1861.

BERNHARD, HERTOG VAN SAXEN-WEIMAR.
J. J. ROCHUSSEN.
G. L. BAUD.
J. C. REIJNST.
A. DE KOCK.
J. W. H. SMISSAERT.

*** Getrouwd:

F. W. HAANEBRINK
en
M. W. C. TRIP.

Utrecht, 23 April 1861.

*** Voor de vele bewijzen van hartelijke deelneming, die wij mogten ondervinden bij het treurig sterfgeval van ons eenigste dochtertje, betuigen wij langs dezen weg onzen hartelijken dank.

Utrecht, M. W. BOWIER, Luit. t/z. 1. kl.
23 April 1861. M. M. BOWIER — VAN BERESTIJN.

Utrechtsche Schouwburg.

Met toestemming van het Ed. Achtb. Sted. bestuur.

De Tooneelisten onder direktie van J. EDUARD DE VRIES zullen de eer hebben te geven

Ter Benefice van den Heer A. PETERS,

tevens TOT SLUITING VAN HET TOONEEL,

No. 5 VAN HET ABONNEMENT.

Op DONDERDAG 25 April 1861,

ZIJ IS KRANKZINNIG,

Tooneelspel in twee Bedrijven, vrij naar het Fransch van MELESVILLE, door Mr. J. H. BURLAGE.

Gevolgd door:

DE BRUID VAN VREELAND

of wie is de Bruidegom?

Blijspel in vier bedrijven, door C. J. ROOBOL.

(*In zeer vele jaren niet vertoond.*)

Met medewerking van Mwn. **Kleine, Albregt-Engelman,** de Heeren **A. Peters, Albregt, Metsch,** enz.

Aanvang ten ZEVEN ure.

Afdeeling Utrecht.

DER VEREENIGING

»De MAATSCHAPPIJ van WELDADIGHEID."

*** Vergadering der leden op *Vrijdag* den 26. April 1861, des namiddags ten $2\frac{1}{2}$ ure, in het Lokaal »het IJzeren Hek" aan de Breedstraat.

Verkiezing van eenen Afgevaardigde en eenen Plaatsvervanger voor de Algemeene Vergaderingen der Afdeelingen.

Verkiezing van een lid van het Afdeelings-bestuur.

De Secretaris
A. R. FALCK.

Verkooping eener SMEDERIJ en HUIZEN.

*** Op Woensdag den 8 Mei 1861, des voormiddags ten elf ure, zal ten huize van *H. E. van Brummelen*, kastelein in het Schippershuis te Wijk bij Duurstede, ten overstaan van den Notaris HERMSEN, gevestigd te Houten, publiek worden geveild:

No. 1. Een HUIS, waarin eene Smederij wordt uitgeoefend, met TUIN, staande en gelegen te Wijk bij Duurstede, buiten de Veldpoort, aan den Singel en den Zandweg op Utrecht, kadaster sectie E. no. 840 en 841.

Te aanvaarden den 1 Junij 1861.

No. 2. Een HUIS, tot drie Woningen ingerigt, staande aldaar, naast het vorige perceel, kadastraal sectie E. no. 34 en 35.

Breeder bij billetten, en nader onderrigt te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris HERMSEN.

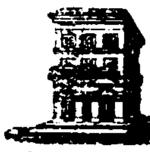

*** Men zal op Zaturdag den 11. Mei 1861, des namiddags ten 5 ure precies, in het lokaal van verkoopingen Achter St. Pieter te Utrecht, in het openbaar verkoopen, de navolgende **onroerende goederen** met derzelver gronden en verder aanbehooren, staande en gelegen te Utrecht, t. w.:

No. 1. **Het Huis aan de Oude Gracht C. 509, is uit de hand verkocht.**

No. 2. Een HUIS, aan de Oostzijde van de Rozenstraat, Wijk C No. 209, 60 E. verhuurd aan den Timmerman *Seelen*, bij monde, voor *f* 120 in het jaar.

No. 3. Een HUIS met Plaats en Tuin, aan de Westzijde van de Nieuwe Gracht, onder de Linden, nabij het nieuwe werk, Wijk A No. 819, groot 93 E. Te aanvaarden met 1 Julij 1861.

Alles breeder bij aanplakbilletten omschreven, en nader onderrigt te bekomen ten Kantore van den Notaris DWARS.

*** Een JONG MENSCH, eenige avonduren ter zijner beschikking hebbende, wenschte door eenig **schrijfwerk** of met **bijhouden van boeken** zich belast te zien. Belanghebbenden gelieven zich onder lett. N. aan te melden bij den Boekhandelaar J. DE KRUYFF, Korte Nieuwstraat.

*** Iemand, eene fatsoenlijke affaire uitoefenende, doch eenige uren dagelijks over hebbende, wenschte die te besteden tot het **opnemen van commissien** of tot het **inkasseren van gelden.** — Adres onder lett. X. bij den Boekhandelaar **J. J. H. KEMMER**, alhier.

SMIDS.

*** Men vraagt in eene Smederij, tegen hoog loon, een, liefst ongehuwd, MEESTERKNECHT, die zijn werk grondig verstaat in het beslaan van paarden en vooral in het boeren- bouwgereedschap van alle soort. Diegenen, die op eene dergelijke fabrijk geweest zijn en tevens goede getuigschriften kunnen overleggen, zullen het meest in aanmerking komen. Adres franco brieven onder lett. B. V. bij den Boekhandelaar J. H. SIDDRÉ, alhier.

Wasch- en Bad-Inrigting.

*** Warme Baden	1. klasse 20 ct. per Bad.		
	2. „ 10 „ „ „		
Koude „	3. „ 5 „ „ „		
Abonnement	1. „ *f* 3 per 20 kaartjes.		
	2. „ - 1,50 „ 20 „		

Van deze kaarten kan door de leden van het huisgezin worden gebruik gemaakt.

Alle Badlocalen zijn van zinken kuipen voorzien en den geheelen dag verwarmd.

Namens het Bestuur,
J. D. GERLINGS.

Parijsch Bloemen Magazijn

van

A. VAN DER WURFF,

Lange St. Janstraat No. 188 te Utrecht.

*** Heeft de eer te berigten, dat zij op nieuw voorhanden heeft een groot assortiment **Zomerbloemen** en **Veeren,** van de fijnste tot de minste soorten, alsmede alle artikelen tot het vak benoodigd.

Goederen worden op franco aanvrage op bezien buiten de stad gezonden.

TE HUUR te Breukelen,

*** voor de Zomermaanden: Een net GEM[EUBELEERDE] BELEERDE KAMER met SLAAPKAMER, met zonder **kost** en **bediening.** Te bevragen D. KONING, Mr. Timmerman te Breukelen.

EENE GEZONDE MINNE

*** biedt zich aan. Adres onder lett. H, het bureau dezer Courant.

GOMMA.

*** De Heer J. C. H. VAN HARINXMA, in le[ven] Apotheker te Leeuwarden, debiteerde met goed [ge]volg, **GOMMA** tegen **Bloedspuwing, Tering, Hoest** en andere **Borstkwalen,** doch is thans uithoofde van gedurige aanvraag daarom bij Familie, in alles gelijk vroeger verkrijgbaar gesteld, in pakjes van *f* 3,— en *f* 1,50 à Contant bij den Apotheker L. J. GROOTENDORST, *buiten* Waard-barrière te Utrecht. Brieven en geld franco.

*** Van de met lof bekende WURMKOEKJES van H. G. WURTZ, te Emmerich, die zeer goed en snelwerkend zijn, en in het minst niet schadelijk voor de gezondheid, is thans een nederlage J. KEERS, Mr. Broodbakker, Catharijnestraat te Utrecht.

In betrekking met de bovenstaande Advertentie heb ik de eer, het publiek te verwittigen, dat de **Wurmkoekjes** bij mij te verkrijgen zijn, ik ze tevens aanbeveel.

J. KEERS.

*** Bij J. A. SCHUURMANS, te Amsterdam is uitgegeven en bij de Wed. M. MELDER, Utrecht, verkrijgbaar gesteld:

PROTEST VAN VADER ONZIN & Co tegen **DEN AMSTERDAMSCHEN LIEREMAN.** Prijs 10 Cent. Alsmede:

VADER ONZIN & Co. in al zijn nietigheid ten toon gesteld door den verontwaardigden **LIEREMAN.** Prijs 10 Cent. En

HIJ GAAT NAAR MEERENBERG!!! Voorspelling van Gr... de Kaartlegster, gedaan ten haren huize aan **VADER ONZIN.** Afgeluisterd door de Buren. Prijs 10 Cent.

---

244. Staats-Loterij.

5e Klasse. 5e Lijst.

No. 14088 *f* 50,000 No. 6516 *f* 1000.

6e Lijst No. 9165 100,000. No. 5622 en 23[..] ieder *f* 1000.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Neder[landsch] Meteorologisch Observatorium te Utrecht, (*Zonnenburg*)

April	Uren	Wind rigt.	Wind kr.	Barom.	Ther F.	Afwijk d.Temp.	Vochtigh.	Gev. regen	Opmerkingen
23	2	n	0.5	757.65	50 7	— 5.8	0.50	0.	Zw. bewolkt.
	10	n	0.0	58.56	43.5	— 4.3	0.82	0.	Bewolkt.
24	8	nnw.	1.5	59.76	47.3	— 4.7	0.70	0.	Zw. bewolkt.

23 April. 's morg. Barometerhoogten in afdalende orde. Portsmouth, Brest, Plymouth, Utrecht, Parijs en Hartlepool. Grootste verschil tusschen Portsmouth en Hartlepool =4.8mm

---

AMSTERDAM 23 April 1861.

Nederland.					
Werkel. Schuld	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$62\frac{13}{16}$	$62\frac{15}{16}$	$62\frac{15}{16}$
„ „	3 „	$74\frac{15}{16}$	75	
„ „	4 „	$97\frac{11}{16}$	$97\frac{3}{4}$	
Oostindische Leening .	4 „	96		
Aand. Holl. Spoorweg		$78\frac{1}{2}$		
België.				
Certifik. bij *Rothschild*	$2\frac{1}{2}$ „	53		
Spanje.				
Obligatiën	$1\frac{3}{4}$ „	$41\frac{1}{2}$	$41\frac{11}{16}$	$41\frac{11}{16}$
„	3 „	$49\frac{1}{4}$		
Amortisable Schuld		$16\frac{13}{16}$	$16\frac{7}{8}$	
Bewijzen Coupon		$5\frac{9}{16}$	$5\frac{5}{8}$	
Portugal.				
Obligatiën	3 „	$45\frac{13}{16}$	$45\frac{7}{8}$	
„ 1856/59 . . .	3 „	$45\frac{5}{16}$		
„ uitgestelde		38		
Rusland.				
Oblig. *Hope & Comp.*	5 „	$101\frac{5}{8}$		
Cert. 1831/33.	5 „	$81\frac{5}{8}$		
Oblig. 5de Serie. . . .	5 „	$81\frac{3}{4}$	$81\frac{7}{8}$	$81\frac{7}{8}$
„ 6de Serie 1855	5 „	$93\frac{3}{8}$		
„ te Londen . . .	$4\frac{1}{2}$ „	$89\frac{1}{8}$		
„ te Londen 1859	3 „	$59\frac{3}{4}$		
„ bij *H. & Co.* 1860	$4\frac{1}{2}$ „	89		
Certifik. van Assig. . .	6 „	55		
Polen.				
Aand. 1835 fl. 500	*f*	160		
Pruissen.				
Obligatiën	5 „	$103\frac{3}{4}$		
Oostenrijk.				
Oblig. Metalliek	5 „	$39\frac{13}{16}$	40	$39\frac{7}{8}$
„ Metalliek	$2\frac{1}{2}$ „	$21\frac{3}{8}$		
„ Rente Amst. . .	5 „	$65\frac{3}{4}$	$65\frac{11}{16}$	$65\frac{11}{16}$
„ Nat. 1854	5 „	$47\frac{13}{16}$	48	$47\frac{13}{16}$
Bankaktiën		567	568	
Aandeelen 1854		169		
„ 1860		331		
Braziliё.				
Geldl. 1824 £ 100 . .	5 „	97		
Geldl. 1860	$4\frac{1}{2}$ „	84		
Amerika.				
Ecuad Obligatiën 1855		12		
Venez. Obligatiën . . .	3 „	$18\frac{1}{2}$		
„ „	$1\frac{1}{2}$ „	$9\frac{11}{16}$		
Gren. Obligatiën . . .	$4\frac{1}{4}$ „	14	$14\frac{1}{8}$	14

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 97 de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

KENNISGEVING.

De Burgemeester der stad Utrecht,

Gelet op art. 31 der wet van den 4. Julij 1850 (Staatsblad No. 37), regelende het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal,

Brengt ter kennis der belanghebbende ingezetenen dat de lijsten, de personen aanwijzende die tot het kiezen van leden der Tweede Kamer, van de Provinciale Staten en van den Gemeenteraad bevoegd zijn, op heden zijn gesloten, aan het Stadhuis aangeplakt en op Stads-Secretarie voor een ieder ter inzage nedergelegd.

Utrecht, 23. April 1861. De Burgemeester voornoemd,
VAN DIELEN, Weth.

STEDELIJKE ZANGSCHOOL.

Aan de belanghebbenden wordt berigt, dat de Commissie voor de Stedelijke Zangschool op Vrijdag den [illegible] April 1861, des avonds ten zes ure, ten Stadhuize zitting zal houden tot het aannemen van leerlingen op gemelde school.

Utrecht, 23 April 1861.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bij de opening der zitting ter hervatting der nieuwe werkzaamheden zijn alle ministers tegenwoordig.

Zijn ingekomen de wetsontwerpen 1. tot verklaring van algemeen nut van den aanleg van voetpaden in de Spuistraat en Vlamingstraat te 's Gravenhage; 2. tot verhooging van hoofst. IV der begrooting (Aankoop van een gebouw te Leiden); 3. tot onteigening ter verbreeding en verlenging van de Marschpoortstraat te Zutphen; en 4. tot definitieve vaststelling van de begrooting van koloniën voor 1861. — Verzending naar de afdeelingen.

Zijn ontvangen kon. boodschappen omtrent de benoemingen van ministers en omtrent de muntwerkzaamheden over 1860; — missive van den min. van financiën tot intrekking van het ontwerp tot herziening van het tarief, tot inlichting omtrent de rekening van het pensioenfonds, omtrent den verkoop van domeinen, en tot indiening van een gewijzigd wetsontwerp op de brievenposterij; — van den min. van buitenland afschrift der overeenkomst met België over de policie op de stoomvaart op de Maas; — van den H. Raad de aanbevelinglijst voor een lid in dat kollegie, in plaats van wijlen jhr. *Wintgens*, waarop voorkomen mrs. *Wintgens*, pres. van 't hof te Maastricht, *v. d. Laan*, grif. der Staten te Leeuwarden, *Bichon v. Ysselm.*, *de Sitter*, *de Vries*, regters te Rotterdam, Groningen en Amsterdam en *Wichers*, pres. der regtbank te Utrecht.

Door den *Voorzitter* wordt thans het woord gegeven aan mr. *J. P. P.* baron *van Zuylen van Nyevelt*, minister van buitenl. zaken. Deze houdt de volgende rede:

Mijne Heeren!

Het kabinet, dat heden voor het eerst alhier optreedt, heeft met verlangen de gelegenheid te gemoet gezien om aan de Kamer eenige mededeelingen te doen, omtrent den geest waarin het is zamengesteld en de voornemens waarmede het is opgetreden. Hadden niet noodzakelijke overwegingen betreffende wetsontwerpen, die aan de beoordeeling en aan de beraadslagingen der Kamer zullen worden onderworpen, tijd gevorderd, het kabinet zoude gewenscht hebben, terstond na zijne vorming, aan de volksvertegenwoordiging die inlichtingen te geven, welke de mate van vertrouwen zullen bepalen, waarop dit ministerie aanspraak zal kunnen maken.

Wij doen de mededeeling uit eigen beweging en zonder te wachten dat wij daartoe worden uitgenoodigd, overtuigd dat het in het belang des vaderlands is, dat er omtrent de beteekenis van de optreding van dit ministerie geenerlei twijfel of onzekerheid besta.

Wanneer men nagaat wat hier, in de laatste jaren, op het gebied van wetgeving en staatsbeleid is voorgevallen, dan stuit men op zekere onmagt om tot stand te brengen wat tot voltooijing van het gebouw, in 1848 en volgende jaren opgerigt, wordt vereischt. Dien arbeid, eerst met moed opgevat en voortgezet, ziet men eensklaps verflaauwen; ja, er zijn oogenblikken, dat men meenen zou, dien voor goed gestaakt te zien. Klimt men op tot de oorzaak, zij is niet ver te zoeken. Er is hier, ten aanzien van de wijze waarop de bepalingen der grondwet moeten worden opgevat en toegepast, groot geschil van gevoelen; een verschil, dat zich laat verklaren uit de verhouding waarin de beoordeelaars zich tot die grondwet geplaatst zien.

Er zijn er, die niet zonder bekommering den konstitutionneelen regeringsvorm zich hier op hechte grondslagen hebben zien vestigen, en die, ofschoon zij daarvan thans niet zouden willen afwijken, evenwel de grondwettige regten en vrijheden der natie liefst binnen een zoo eng mogelijken kring zouden willen beperken.

Anderen hebben zich onderworpen, en ter goeder trouw onderworpen, aan de orde van zaken, welke hier thans bestaat, ofschoon zij die noch verlangd, noch gezocht hebben, en tot vestiging daarvan slechts ter elfder ure zijn opgetreden.

Er zijn er eindelijk ook, die de beginselen, door de grondwet gewaarborgd, liefhebben, en als de eenige voorwaarde beschouwen, waaronder Nederland, op den duur, gelukkig en voorspoedig kan zijn. Deze zijn het, die tot de vestiging der konstitutionneele monarchie het meest hebben bijgedragen.

Het behoeft geen betoog, dat de mate van ontwikkeling, aan de beginselen der grondwet gegeven, in naauw verband staat met den meerderen of minderen invloed, dien eene der partijen tijdelijk op den gang van het staatsbestuur heeft kunnen uitoefenen. Nadat eenmaal de grondslagen van het konstitutionneel gebouw waren gelegd, werd, door een natuurlijken loop van zaken, aan diegenen, die daaraan het grootste deel hadden genomen, de verdere optrekking van het gebouw toevertrouwd. Daarna stuit men op een tijdperk, waarin eene tegenovergestelde rigting beloofd, maar niet altijd gevolgd werd, een tijdperk, waarin steeds toenemende verwijdering tusschen regering en vertegenwoording eindelijk een voor 's lands belangen hoogst nadeeligen stilstand te weeg bragt.

Welk was het middel dat men toen koos, om een anderen, beteren staat van zaken voor te bereiden? Het was een middel, misschien in de toenmalige omstandigheden het meest geschikte. Plotselinge overgangen zijn, vooral op het gebied van staatsbeleid, bedenkelijk. Men koos toen een geleidelijken weg. Er werd gevormd een zoogenaamd gemengd kabinet, een ministerie van fusie, een kabinet, waarin de verschillende partijen voor een zeker aandeel waren vertegenwoordigd. Men meende daardoor zich den steun van alle gematigden te zullen verschaffen. De ondervinding heeft bewezen, dat deze berekening niet in alle opzigten juist was en dat zoodanig kabinet, ofschoon en misschien juist doordien het geene sterke oppositie uitlokt, ook aan de andere zijde weinig warme verdedigers vindt. Maar bovendien, niets is moeijelijker te handhaven dan het standpunt door een zoogenaamd gemengd kabinet ingenomen. De verhouding, oorspronkelijk daargesteld tusschen de verschillende elementen waaruit het is zamengesteld, dreigt ieder oogenblik te worden verbroken. Is er, door eene of andere omstandigheid, eene aanvulling van het kabinet noodig, men ziet niet zelden, dat daardoor één element buiten evenredigheid met de andere wordt versterkt en dat het kabinet alzoo eene meer bepaalde kleur krijgt dan oorspronkelijk de bedoeling was. Maar bovenal is het gebleken, dat in zoodanig kabinet eene eerste voorwaarde eener krachtige regering: zamenwerking der deelen tot één gemeenschappelijk doel, moeijelijk kan worden vervuld, zoodat uit verschil van inzigt niet zelden gebrek aan overeenstemming, zoo niet onderlinge tegenwerking ontstaat.

De vraag, die dus in de eerste plaats, bij de vorming van dit kabinet, zich voordeed was deze: zal men voortgaan op den weg sedert 1858 bewandeld? Zal men andermaal trachten verschillende, in zeker opzigt onvereenigbare elementen in één ministerie bijeen te brengen? Of zal men in meerdere homogeniteit een waarborg zoeken voor betere zamenwerking?

Die vraag werd in laatstgemelden zin beantwoord, en die beantwoording heeft geleid tot de zamenstelling van het kabinet, gelijk het is opgetreden.

Het kan dan ook geene verwondering baren, dat in dit kabinet zijn opgenomen die leden van het vorig ministerie, welke daarin meer bepaaldelijk de politieke rigting vertegenwoordigden, welke thans die van het geheele kabinet is; waarvan bovendien twee, als specialiteiten, de ondersteuning dezer Kamer hebben ondervonden, terwijl één daarvan voor de rigtige en trouwe uitvoering eener wet, waarin de natie een overgroot belang stelt, eene, naar ons inzien, niet geheel overbodige geruststelling geeft.

Mogt men nu vragen: in welken geest is dit kabinet zamengesteld, wat zal zijne leidende gedachte, zijne rigting zijn? Wij zouden meenen, ter vermijding van lange explikatien, alleen te mogen verwijzen naar de namen van hen, die een deel van dat kabinet uitmaken. Velen, ja de meesten onzer, zijn op politiek terrein niet onbekend; zij hebben een verleden, dat een waarborg oplevert voor de toekomst. En wat diegenen onder ons betreft, die geene politieke antecedenten hebben, zij wenschen hunne optreding in het kabinet te hebben aangemerkt als een bewijs, dat zij zich aansluiten aan de rigting hunner ambtgenooten, wier beginselen noch voor hen, noch voor de Kamer, noch voor de natie een geheim zijn.

Het is geenszins ons doel te geven een zoogenaamd programma, eene opsomming van wetten, die men zich voorstelt aan het oordeel der Staten-Generaal te onderwerpen, waarvan bij meer dan eene gelegenheid de doelloosheid gebleken is. Dat wij, in de eerste plaats, onze krachten denken te besteden aan die onderwerpen, welke in de grondwet zijn geworteld; dat het bovendien op onzen weg ligt den liberalen geest onzer grondwettige instellingen ook uit te strekken tot eenige onderwerpen, die tot dusver daarvan verstoken bleven, behoeft geen breedvoerig betoog. Bij één onderwerp echter zal het noodig zijn iets langer stil te staan, zoowel om het hooge gewigt, dat daaraan moet worden toegekend, als omdat het in verband staat met de oorzaak der aftreding van het kabinet, dat ons voorafging. Het betreft de zoogenaamde koloniale politiek, de rigting, door dit kabinet op koloniaal gebied te volgen.

Indien men zich bepaalde tot het bloote feit, dat de verwerping der begrooting voor het departement van koloniën aanleiding gaf tot de aftreding van den minister, die aan het hoofd van dat departement stond, en dat hierin wederom de voorname reden moet gezocht worden, die tot de latere ontbinding van het geheele kabinet aanleiding gaf, — men zou alligt tot het besluit komen, dat dit ministerie, om op de ondersteuning der Kamer te kunnen rekenen, in koloniale aangelegenheden een weg behoort in te slaan, geheel tegenovergesteld aan dien, welke tot dus ver is bewandeld. Zoodanige gevolgtrekking zou evenwel onjuist zijn. Bedriegen wij ons niet, dan is de groote meerderheid der Kamer, en wij voegen er bij de groote meerderheid der natie, op koloniaal terrein behoudend. Niet in dien bekrompen zin, dat alles wat bestaat onaangeroerd moet blijven; maar wij noemen de Kamer en de natie behoudend, wanneer het de instandhouding geldt van een stelsel, dat de heerschappij van het moederland schraagt, en daardoor ook de rust en de veiligheid in Indië waarborgt; een stelsel, dat bovendien aan het moederland groote, direkte en indirekte voordeelen oplevert, terwijl het in Indie aan den arbeid, die eerste en voorname bron van alle welvaart, eene krachtige impulsie heeft gegeven.

Wij vragen dus niet: welke zijn de redenen, die geleid hebben tot de verwerping van het elfde hoofdstuk der staatsbegrooting. Dat onderzoek zou ons te ver leiden. Maar wij vragen: heeft de Kamer door die verwerping den wensch willen uitdrukken, dat, ten aanzien der overzeesche bezittingen geheel andere beginselen worden aangenomen, dat het kultuurstelsel wordt gesloopt, en dat daardoor de markt van tropische produkten hier te lande kome te vervallen! Indien wij dit konden gelooven, mijne heeren? wij zouden er niet aan gedacht hebben onze tegenwoordige taak te aanvaarden.

Ik zeg *wij*, omdat er te dien aanzien tusschen de leden van het kabinet geen verschil van gevoelen bestaat. Mogt de meerderheid der kamer, wat naauwelijks denkbaar is, eene algeheele verandering, eene omkeering van stelsel verlangen, zij zou tegenover zich vinden niet den minister van koloniën, maar het geheele kabinet.

Het is noodig, mijne heeren, elkander dienaangaande goed en duidelijk te verstaan, opdat er geene verwachtingen worden opgewekt, welke wij niet zouden kunnen of mogen bevredigen. De koloniale aangelegenheden hebben thans zulk een hoog belang verkregen, dat zij, bij eene gelegenheid als deze, wel in de eerste plaats in aanmerking mogen worden genomen. Na den hevigen strijd, die op het gebied der koloniale politiek heeft plaats gehad en die zich reeds van hier naar Indië heeft overgeplant, wordt het tijd, dat men bepaald wete, waaraan men zich hebbe te houden. Het wordt tijd, dat men wete, of, en in hoeverre de beginselen, waarnaar Indië tot dusver is geregeerd, moeten blijven bestaan. Wij gelooven, dat in het belang van Nederland, maar vooral ook in het belang van Indië, eene omkeering ook in dit opzigt zins laat aanprijzen.

Indië — het is meermalen opgemerkt — verkeert, als Nederlandsche bezitting, in een abnormalen toestand. Weinige duizende Europeanen staan daar tegenover millioenen inboorlingen. De materiële middelen, waarover men heeft te beschikken, zijn betrekkelijk gering. De inlandsche bevolking staat op een nog lagen trap van ontwikkeling en beschaving. Wilde men daar de beginselen van vrijheid en gelijkheid toepassen, die bij beschaafde Europesche volken, en dan nog niet bij allen, den grondslag van wetgeving en staatsoeconomie uitmaken, men zou een toestand scheppen, waarvoor die maatschappij niet rijp is, en waartegen zij hoogst waarschijnlijk niet bestand zou zijn. Eene eerste behoefte voor Indië, het wordt naauwelijks betwist, is een krachtig eenhoofdig gezag. Wil men dat, dan moet men ook aan dat gezag de middelen geven om zich te handhaven; dan moet men het niet willen binden aan vormen, die er alle kracht aan ontnemen; dan moet men het beveiligen tegen aanvallen, die zelfs in eene geregelde maatschappij naauwelijks zouden worden geduld. De ware liberaliteit bestaat niet in het doordrijven van beginselen, op zichzelven waar en goed, maar welker toepassing op een gegeven oogenblik en in een bestaanden toestand groote overwegende belangen in gevaar brengt. Integendeel, ware liberaliteit onderscheidt zich daarin van doctrinaire strengheid, dat zij de omstandigheden telt en weegt, en bereid is daaraan opofferingen te doen. Ware liberaliteit schuwt de dwingelandij in al hare vormen, dus ook het onverbiddelijk dwangjuk van een beginsel.

Veel is er getwist over de vraag of het goed en voorzigtig is aan het laatste lid van art. 59 der grondwet eene ruimere toepassing te geven dan tot dusverre geschiedde. Zonder hier, in beginsel, uit te maken hetgeen in ieder bijzonder geval aan de woorden der grondwettige bepaling behoort te worden getoetst, willen wij op dit oogenblik alleen als onze meening te kennen geven, dat er behoefte is aan wettelijke waarborgen tegen enkele handelingen, die in den laatsten tijd aanstoot hebben gegeven; voorts dat er behoefte is aan eene wet op de drukpers, ook met het

doel om de uitspattingen daarvan te keeren. Wij achten zoodanige wet noodig vooral in het belang van Indië zelf, want groote onheilen zouden te wachten staan, indien sommige denkbeelden, die daar op den voorgrond beginnen te treden, verder wortel schoten. Daartegen te waken, is een allereerste pligt der regering.

Indië moet blijven wat het nu is: eene Nederlandsche bezitting. Hiermede willen wij niet hebben verstaan, dat Indië uitsluitend ten voordeele van het moederland behoort te worden geëxploiteerd. Ook Indië heeft zijne behoeften, en daaraan moet worden voldaan. Het is goed en billijk, dat een gedeelte van den rijkdom, daar voortgebragt, aan Indië worde overgelaten. Het is goed en billijk, dat meer en meer gelet worde op hetgeen däár de welvaart en zedelijke verbetering kan doen toenemen, al moesten ook daardoor de uitkeeringen, aan het moederland te doen, verminderen. Het is goed en billijk, dat men er zich op toelegge de voornaamste grieven tegen het kultuurstelsel weg te nemen, en dat aan de sluimerende krachten, die zich naar vrije industrie uitstrekken, een uitweg worde gegeven. Maar dat alles kan geschieden zonder het stelsel zelf aan te te tasten, en zonder toe te laten dat het zijdelings worde ondermijnd. Dat alles kan geschieden, zonder dat de goevernementskultures behoeven te wijken voor bijzondere ondernemingen, of dat de staat zonder kompensatie afstand zou behoeven te doen van de voordeelen, die hij nu van het kultuurstelsel geniet, om die aan partikulieren weg te schenken. Wij vertrouwen dat de Kamer, en althans zeker de natie, den weg, die tot zulke uitersten leiden zou, *niet* wenscht in te slaan.

Wij hebben het noodzakelijk geacht, mijne heeren! omtrent dit hoofdpunt zonder omwegen, kort en duidelijk ons gevoelen aan de Kamer mede te deelen. Misschien, en zelfs waarschijnlijk, zal deze mededeeling aan sommigen mishagen. Wij hebben dan ook niet gevraagd: wat moet er gezegd worden, om aan allen genoegen te geven? Maar: wat eischt het belang van het vaderland? Meer dan iemand zijn wij doordrongen van de overtuiging, dat, om te kunnen regeren, men de ondersteuning der volksvertegenwoordigers behoeft. Wij wenschen die ondersteuning te verkrijgen langs den weg van vrije en eerlijke diskussie, maar wij willen die niet koopen, hetzij door opoffering van hetgeen wij waar en regt achten, hetzij door beloften te doen of uitzigten te openen, waaraan wij geen gevolg zouden kunnen geven.

Ten slotte, mijne Heeren! nog deze overweging: Dit ministerie, zamengesteld uit liberale elementen, mag geacht worden aan de meerderheid der Kamer welkom te zijn. Het is mogelijk, dat sommigen de keuze der personen anders hadden gewenscht, de geest die dit ministerie bezielt, kan aan de meerderheid dezer Kamer niet ongevallig zijn. Bedriegen wij ons daarin niet, dan is er hoop, dat wij voortaan zullen verkeeren in den normalen toestand, waarin een konstitutionele Staat zich behoort te bevinden; een toestand, die zich kenmerkt door eenheid van inzigt, openhartige zamenwerking tusschen regering en vertegenwoordiging. Veel is er te doen, maar ook veel kan er gedaan worden, wanneer met vereende krachten gearbeid, en van beide zijden alleen het oog gevestigd wordt op het belang van het vaderland. Moest er nu wederom van magteloosheid blijken, het is te vreezen dat de natie aan de zwakheid van het beginsel zou toeschrijven, wat op rekening zou behooren gesteld te worden van jammerlijke verdeeldheid tusschen hen, die, al mogen zij ook in sommige opzigten verschillen, evenwel hetzelfde doel voor oogen hebben, dat is: bevestiging, voltooijing van het konstitutioneel gebouw. Het is te vreezen, dat, na zoovele vruchtelooze pogingen, de natie tot het besluit zou kunnen komen dat men zich eene taak heeft voorgesteld, onmogelijk te volvoeren, en dat daardoor aan onze instellingen eene onherstelbare schade zou worden toegebragt.

De Nederlandsche natie, wij zeggen het met volle overtuiging, de Nederl. natie is het twisten moede, en verlangt dat er gehandeld worde. De Kamer, wij mogen het met regt verwachten, zal ook in dit opzigt de ware vertegenwoordiging der natie zijn. Zij zal ons het handelen mogelijk, zoo niet gemakkelijk maken, en alzoo met ons het bewijs leveren, dat het liberaal element eene levenskracht bezit, waardoor het, ook na lange sluimering, weet op te bouwen, en wat het opgebouwd heeft te behouden.

Nadat de Voorz. den min. namens de vergadering dank heeft gezegd voor de mededeeling, gaat men over tot het trekken der afdeelingen, waarin worden benoemd tot voorzitters de heeren *Hugenholtz*, *Dullert*, *van Asch van Wijck*, *Thorbecke* en *van Goltstein*, tot onder-voorzitters, de heeren: *Gevers Deijnoot*, *Jespers*, *Schimmelpenninck*, *Poortman* en *van Twist*; tot leden van de kommissie voor de verzoekschriften, de heeren: *Nolthenius*, *v. Voorthuysen*, *de Lom de Berg*, *Heemskerk Az.* en *Idserda*.

Tegen Vrijdag zijn aan de orde gesteld het *koloniaal batig slot* over 1858, de verhooging van Hoofdstuk VIII (begrooting); de inlichtingen omtrent een brugbouw te Mainz; het O. I. regeringsverslag over 1857; het W. I. verslag over 1857; de kontrakten met Indische vorsten, en de verlenging van het postverdrag met Pruissen.

Gemeenteraad van Utrecht.

Zitting van Donderdag 18 *April.*

Voorz. Mr. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig zijn 24 leden; afwezig de HH. *Trip*, *Bake*, *Bisdom*, *Jongeneel* en *v. Boetzelaer*.

Wordt ter tafel gebragt het verslag der komm. bestaande uit B. en W. welke namens den raad Z. M. gedurende HD. besluit te Amsterdam, hu de gebragt heeft, — voor kennisgev.

Is ingekomen:

eene missive van Gedep. St. houdende goedkeuring van het besluit tot ruiling van grond met jkvr. *Swellengrebel*, — alsv.;

eene gelijke missive houdende goedkeuring van eenige af- en overschrijvingen, — alsv.;

eene gelijke missive houdende goedkeuring van het besluit tot afstand van grond aan *J. de Leur*, — alsvoren;

een rekest van *H. Verkerk* en *D. de Leur* tot afkoop van erfhuren, — in handen van B. en W.

Wordt ter tafel gebragt: eene voordragt tot afkoop van een erfhuur door *G. v. Everdingen*, — ter sekret.;

Is ingekomen een rekest van *R. Stokvis en Zonen* te Rotterdam, houdende bezwaren tegen de aanbesteding van het 4. perceel der gasfabriek en verzoek, dat die hun alsnog worde gegund, — om raad en berigt in handen van B. en W.

Wordt ter tafel gebragt eene suppl. begrooting voor 1861, bedragende *f* 300,000 in ontvang en uitgaaf, zijnde de ontvangpost gevonden uit de door de stad gesloten leening en de posten van uitgaaf bestemd, ter bestrijding der onkosten dier leening, tot voldoening van een gedeelte der inschrijving in de negotiatie van de Ned. Centraal-spoorweg-maatschappij en tot voorziening in een gedeelte der uitgaven voor de gasfabriek; — zonder diskussie aangenomen.

Wordt alsnu besloten, prof. *Opzoomer* onder dankbetuiging op het daartoe door hem gedaan verzoek, ontslag te verleenen als lid der pl. schoolkomm. en worden tot leden dier komm. benoemd de HH. mr. *E. Bergsma* en jhr. *A. L. E. Ram.*

Wordt overeenkomstig de daartoe gedane voordragt besloten, de aalmoezenierskamer te magtigen tot uitbetaling van verpleegkosten aan de maatsch. van weldadigheid.

Aan de orde is de voordragt betreffende het verleenen van eene toelage van *f* 200 aan het onderwijzerskongres.

De heer *Schuurman* zal zich hiertegen verklaren. Hij meent, dat hij niet geregtigd is, om dergelijke schenkingen te doen, te meer om de gevolgen; zoo zullen andere vereenigingen ook dergelijke aanvragen kunnen doen, als b. v. de vereeniging van het metalen kruis, van notarissen, enz.

De heer *v. Lier* deelt niet in de vrees, door een medelid geuit, maar al mogten er meerdere aanvragen inkomen, zoo gelooft Spr. echter, dat zulks den raad niet zou behooren te weêrhouden, voor de onderwerpelijke zaak eene betrekkelijk geringe som toe te kennen. Spr. gelooft niet, dat de raad alsdan gezegd kan worden kwistig te werk te gaan; hij is overtuigd dat de gelden nuttig besteed zouden wezen en dat het eene bekrompenheid zou zijn, de gevraagde toelage te weigeren. Overal waar het de belangen van het onderwijs geldt, behoort de raad zijne belangstelling te toonen. Kongressen hebben doorgaans weinig middelen ter hunner beschikking, dat is bekend. Spr. zou daarom dan ook geen het minste bezwaar vinden, doch veeleer geneigd zijn het verzoek in te willigen.

De heer *Schuurman* acht het zijn pligt, te zorgen dat geen voet worde gegeven aan al te groote vrijgevigheid in het toestaan van dergelijke aanvragen. Hij acht het zijn pligt om de zuinigheid te betrachten bij de mildheid der vorige vergadering. Hij heeft het woord verkwisting niet gebezigd, maar zou wel geneigd zijn het zoo te noemen. De raad heeft voor het onderwijs reeds zooveel gedaan, dat hij niet gezegd kan worden aan die belangen te kort te doen door deze ondersteuning te weigeren.

De heer *v. Lier* zegt, de uitdrukking *kwistig* en niet het woord *verkwisten* gebezigd te hebben, tusschen welke beide uitdrukkingen nog al aanmerkelijk verschil bestaat. Spr. vermeent voorts, dat terwijl in andere steden dergelijke subsidiën steeds worden verleend, het voor den raad eener aanzienlijke stad als Utrecht voorzeker geene houding zou hebben, eene bijdrage van *f* 200 te weigeren.

Met 18 stemmen tegen die van den heer *Schuurman* wordt besloten, de toelage te verleenen.

Aan de orde is de beraadslaging over de stukken betreffende de administratie van het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, waaromtrent de Voorz. herinnert, dat B. en W. wenschen door eene komm. te worden ter zijde gestaan, en dat tevens het tarief voor de verhuringen worde vastgesteld.

De heer *v. Lier* acht het, nu men een tijdstip te gemoet gaat waarop van het gebouw veelvuldig gebruik zal worden gemaakt, van belang, dat de raad zich verklare. Spr. zal zich niet vermeten, een beslissend oordeel uit te spreken, maar slechts zijne denkbeelden aangeven. Hij brengt hulde aan den heer *v. Dielen* voor de moeite en zorg, welke hij zich heeft willen geven, om deze moeijelijke zaak te brengen op het standpunt waarop zij thans staat. Spr. zou echter op dit oogenblik nog niet kunnen verklaren, welk gevoelen hij zou willen omhelzen. Hij zou echter meenen, dat het geraden ware, bij wijze van overgangsmaatregel, de exploitatie openbaar te verhuren, waarna eene komm. kon worden benoemd, ten einde, na onderzoek, een bepaald voorstel voor het vervolg te doen.

De heer *Pabst* zegt, dat, toen in eene vorige zitting werd beslist dat het beheer over het gebouw voor K. en W. aan B. en W. zoude verblijven, als behoorende tot den wettigen kring van hunne bemoeijingen, hij daarin geheel berusten kon; nu echter het bestuur zelf voorstelt dat het zal worden bijgestaan door eene komm., wenscht Spr. dat het eene komm. zal zijn welke eenig gezag kan uitoefenen, en geenszins eene komm. zoo als wordt voorgesteld. Bestaat toch zulk eene komm. uit een wethouder en 2 ambtenaren van de sekretarie, dan is het te verwachten, dat het bestuur maar door een persoon wordt gevoerd. De komm. die Spr. verlangt kan echter volgens de gem. wet alleen in het leven worden geroepen, indien B. en W. het uitdrukkelijk verlangen. Tot het doen van dat verzoek zal Spr. voorstellen B. en W. uit te noodigen. Verder komt het Spr. voor, dat eene publieke verpachting van de exploitatie van het gebouw thans, uithoofde van den tijd, om niet te gewagen van andere zwarigheden, niet raadzaam is. Spr. betreurt het dat men wederom zoo korten tijd voor den 1. Mei, wanneer de tegenwoordige kastelein het gebouw verlaat, over de vervulling moet beslissen. Waarom zoo lang gewacht is een raadsel. Moet er echter een nieuwe kastelein gekozen worden, dan hoopt Spr. daarbij dat het verkeerde denkbeeld van gunst worde uitgesloten en men aan de sollicitanten de gelegenheid zal geven naar de betrekking in te schrijven. Daarvoor is nog deze reden, dat men geheel onzeker schijnt te zijn over den prijs die kan besteed worden. Want had men aan den tegenwoordgen titularis *van Lunteren* willen geven de vermindering die men voor een nieuwen kastelein toestaat, men had hem welligt voor het gebouw kunnen behouden, en dat ware zeker van veel belang geweest.

De *Voorz.* merkt aan, dat de raad het voorstel tot publieke verpachting reeds eenmaal bepaald verworpen heeft. De ontwikkeling door den heer *Pabst* geleverd begrijpt Spr. niet goed. B. en W. meenen dat als zij de zaak zelven moeten administreren, de geldkwestie eene zaak is van den raad, en zij daartoe niet bevoegd zijn, tenzij de raad het aan hen overlaat. Het is dus niet vreemd, dat zij die zaak in den raad brengen. Voor nu de zaak in het algemeen is aangenomen vermengt men reeds personen en zaken, eene kommissie die nog niet in het leven is geroepen, met eene die bijna gedefungeerd heeft, een koncierge die bedankt heeft met een die nog moet benoemd worden. Spr. gelooft niet, dat het standpunt van den raad is, dat hij de verantwoordelijkheid ten deele moet op zich nemen, maar wel, dat het uitvoerend bestuur haar op zich nemen moet. Die verantwoordelijkheid wil het dan ook niet van zich afwerpen, maar het dagelijksch beheer geeft reeds zooveel moeijelijkheden, en daarom verlangt het door eene komm. te worden bijgestaan. Het voorstel tot publieke verpachting verworpen zijnde, is er, nu van het gebouw gebruik gemaakt moet worden, een tarief noodig, dat het dagel.-bestuur voordraagt, den raad tevens in de gelegenheid stellende, zich te verklaren over het voorstel tot het benoemen eener komm. om B. en W. te helpen. Vreesde Spr. niet dat de inrigting zou ontaarden, dan zou zeker het gemakkelijkste zijn, de exploitatie publiek te verpachten.

De heer *v. Dielen* voegt aan het gesprokene door den *Voorz.* nog toe, dat de raad heeft besloten, dat de zaak niet zal worden opgedragen aan eene raadskommissie. B. en W. hadden, zegt Spr. verder, dus werkelijk het ruimste mandaat, zij hebben nu alles geordend om den raad op de hoogte te brengen van den stand der zaak en bepalen zich eigenlijk bij hunne voordragt eenvoudig tot datgene waarbij de tusschenkomst van den raad noodig is, nl. de vaststelling van het tarief. Het is er verre van daan, dat B. en W. die zaak willen schuiven op andere burgers; zij verlangen alleen de hulp en medewerking van eenigen die tot de komm. zullen geroepen worden. De woorden door den heer *Pabst* gezegd, dat de komm. nu bestaat uit een Wethouder en twee ambtenaren der Sekretarie en het dus van zelf spreekt, dat de wil van den Weth. alles afdoet, hebben Spr. wel eenigermate bevreemd; hij toch is niet gewend met zijne medeleden in eene komm. zoo te handelen; de tegenwoordige Komm. zal daarenboven met 1 Mei e. k. hare taak hebben volbragt en zal door eene andere

...en vervangen. Wat nu den koncierge betreft ...t Spr., dat als tot die betrekking zal benoemd ...en een persoon, die in de eerste plaats zal ge... zijn om het belang van het stadsgebouw te ...rtigen, die zoogenaamde buffethouderij van zelf ...den achtergrond zal geraken en het er dus vooral ...aan zal komen of men ordentelijke en geschikte ...schen krijgt. De betrekking van koncierge ...wel over de maand Mei niets te beteekenen hebben, ...tengevolge van de vertimmering voor 1 Junij ...lokalen niet te gebruiken zullen zijn; de tijd voor ...keuze van de koncierge is derhalve niet zoo heel ..., te meer omdat men reeds eenige inlichtingen ...ingewonnen omtrent de personen die zich heb... aangemeld. Voor B. en W. zou het gewis het ...makkelijkst geweest zijn, zoo de exploitatie publiek ...pacht ware; Spr. berust in de moeite die het be... medebrengt, omdat hij dat in het belang der ...acht, daar hij het te bejammeren zou zijn, dat men ..., nu dat gebouw in een afgewerkten toestand ge...kt, de exploitatie in vreemde handen zou doen ...ergaan.

Den heer *v. Lier* was het raadsbesluit, houdende ...werping van het bedoelde voorstel, bekend; de ...rekking van zijn voorstel evenwel was slechts tijde...k, alzoo hij vreesde, dat de zaak vóór Junij niet ...finitief kon zijn geregeld. Daarna kon men over...gen, wat voor het vervolg te doen. Voor het ...verige hecht hij er niet bijzonder aan, indien de ...k op andere wijze kan worden verholpen, in welk ...val hij zijn voorstel gaarne zal intrekken.

De heer *v. Hengelaar* is in de laatste vergadering ...er deze zaak niet tegenwoordig geweest, maar heeft ...et verslag der diskussien geraadpleegd en daaruit ...et opgemaakt, dat het voorstel tot publieke ver...pachting in beginsel verworpen is, maar alleen dat ...et toen niet is aangenomen, omdat het prematuur ...was. Men wilde het beheer voorloopig tot 1 Mei ...an B. en W. opdragen, ten einde in dien tijd eene ...voordragt te doen. De Burgem. en een der Weths. hebben dan ook nog zoo even zelven verklaard, dat ...zij om de moeijelijkheden aan het beheer verbon...den eene verpachting wenschelijk zouden achten. De redenen tegen eene publieke verpachting aange...voerd zijn 1. de bestemming van het gebouw en 2. ...om er geen financiële spekulatie van te maken. Wat ...de bestemming betreft zou Spr. kunnen instemmen ...met al wat daarover gezegd is, als het gebouw aan zijne bestemming, aan den naam dien het draagt be...antwoordde, als het waarlijk was wat het zijn moest, een gebouw aan *Kunsten* en *Wetenschappen* gewijd, maar juist omdat het dit niet, ten minste niet uit...sluitend is, omdat het ook gebruikt wordt tot het geven van danspartijen, feestmalen en dergelijken, die niets met kunsten en wetenschappen gemeen hebben en eigenaardig minder tot den werkkring eener kommissie dan bij eenen ondernemer van publieke vermakelijkheden te huis behooren; omdat er dus eigenlijk niets anders dan eene industrie wordt uitgeoefend, acht Spr. de bestemming geen bezwaar maar veeleer een reden om tot de verhuring over te gaan. Wat de financiële kwestie betreft, men heeft tot nog toe van de ingezetenen, die gebruik van het gebouw maakten, altijd huur genomen, en dat is billijk, want zonder betaling mag geen gebruik van gemeente-bezittingen toegestaan worden; maar als het nu blijkt dat die huur niet geëvenredigd is aan het genot en meerder genot van de zaak kan verkregen worden, dan gelooft Spr. dat het pligt is, daartoe middelen te beramen en stadskas het meerdere te doen trekken, zonder daarom van de zaak eene financiële spekulatie te maken. Het bezwaar om de exploitatie aan eene komm. op te dragen is daarentegen groot, zoo niet onoverkomelijk; men zal dan een tarief moeten maken hetgeen in dergelijke zaak ondoenlijk is, daar men toch niet voor alle gebruik en ten allen tijde hetzelfde zal kunnen rekenen, bijv. in December als er weinig vraag is evenveel als in Februarij; wanneer er behoefte aan lokalen is, en juist die onmogelijkheid bewijst dat de zaak eene industriële exploitatie is, voor een gemeentelijk beheer onvatbaar; want het geheel vrij te laten zonder reglement, zoude in strijd zijn met de gemeente-wet en ook de taak der komm. nog moeijelijker maken. Spr. acht alzoo eene publieke verpachting wenschelijk, en is van oordeel, dat daarbij dezelfde bestemming die het thans heeft kan worden behouden en zonder spekulatie stads-financiën zullen worden verbeterd.

De *Voorz.* merkt aan, dat de raad bepaald besloten heeft, de exploitatie niet te verpachten, doch dat het den raad natuurlijk vrijstaat op dat besluit terug te komen.

De heer *v. Dielen* merkt op, dat hij de woorden, dat B. en W. liever eene publieke verpachting zouden zien, in dien zin gebezigd heeft, dat zij dan van de moeite zouden ontslagen zijn, maar dat hij dit niet in het belang der zaak acht. Wat aangaat het tarief moet Spr. zeggen, dat juist in het door den heer *v. Hengelaar* geopperd bezwaar behoorlijk voorzien is, aangezien het tarief zich hoofdzakelijk regelt naar het meerder of minder gebruik hetwelk var. vuur en licht gemaakt zal worden. De klagten tegen het geen men voor het gebruik van het gebouw laat betalen zijn over een groot aantal jaren niet noemenswaardig geweest, maar het is wenschelijk, dat die prijzen getarifieerd worden; het tarief is juist opgemaakt met het oog op de ervaring gedurende vele jaren.

De *Voorz.* zegt, dat de zaak hem eigenlijk vreemd en hij niet met de details bekend is; moest hij echter den raad een advies geven, dan zou het zijn, het tarief althans voor een jaar aan te nemen, om het daarna, des noods met de geheele inrigting, te veranderen. Eene publieke verpachting meent Spr., dat altijd moeijelijkheden zal opleveren. Geldgewin toch moet hier eene bijkomende zaak zijn; het gebouw moet meer nog dan tot dusverre het geval was, uitsluitend dienen voor hetgeen eene wetenschappelijke strekking heeft.

De heer *de Muralt* was mede in de laatste vergadering over deze zaak niet tegenwoordig, anders zou hij zich zeker hebben verklaard voor de publieke verpachting. Nu die kwestie ter sprake is gebragt, wil hij gaarne verklaren, dat hij uit beginsel daarvoor zou zijn, daar hij gelooft, dat het 't eenig goede beginsel is. Men kan bij de verhuring reserven maken, voor het gebruik der teekenschool, der zaal voor Kunsthefde, der zittingzaal van de Provinciale Staten, enz. Spr. moet zich grootendeels vereenigen met het aangevoerde door den heer *v. Hengelaar*; minder gaarne zou hij echter instemmen met de beschouwing van den heer *v. Lier*, die de publieke verpachting als een voorloopigen overgangsmaatregel zou willen zien toegepast; die toch zou alleen moeten leiden tot den publieken verkoop, hetgeen Spr. niet gelooft dat 's raads bedoeling kan zijn. Het zal echter eenige moeijelijkheid opleveren om behoorlijke voorwaarden voor eene publieke verhuring van het gebouw op te maken; de leden van den raad zijn te weinig met de inrigting en exploitatie van het gebouw bekend, om daarover te kunnen oordeelen, de tijd is ook te kort, en bovendien, wie zal dat gebouw zoo pachten? Daartoe toch zal eene zeer groote pachtsom behooren, of wel de stad zal zeer worden benadeeld. Spr. kan niet verwachten, dat men iemand zal vinden, die 7 à 8000 gulden en meer aan pacht zal willen betalen. De zaak is daartoe niet genoeg bekend. Daarom zou Spr., ook een overgangsmaatregel wenschelijk achtende, zich voorloopig vereenigen met het voorstel van B. en W. Wordt dan de zaak geadministreerd onder toezigt van den raad, terwijl tevens welligt leden uit den raad met het bestuur er over worden belast, dan zal men later met meer kennis van zaken kunnen oordeelen, of men langer op den nu voorgestelden voet zal willen voortgaan, dan wel overgaan tot eene publieke verpachting. In de vergadering in Sept. ll. is het beheer overgedragen aan B. en W.; zij kunnen dat niet persoonlijk voeren; zij hebben daartoe goede hulp noodig. Die nu kan op tweederlei wijze gegeven worden, òf door een speciaal ambtenaar daarvoor aan te stellen, b. v. een rentmeester, zoo als b. v. een super-intendent voor de inkwartiering, òf, gelijk B. en W. nu voorstellen, het aan eene kommissie op te dragen, die het zonder bezwaar van stakskas zal doen; — hoogstens zal men aan dat lid der kommissie, die met de dagelijksche bemoeijingen belast is, eene geringe som als toelage toekennen om daarvoor tot alles wat in het gebouw plaats vindt toegang te kunnen hebben,— dat is zeker eene zeer voordeelige wijze van administreren. De heer *Pabst* stelt voor, daarmede eene vaste raadskomm. te belasten, door den raad te benoemen. Spr. zou daar niets tegen hebben. Wanneer de zaak geadministreerd zal worden door een afzonderlijk ambtenaar, dan moet de instruktie worden vastgesteld, door den raad; die instruktie is nu voorgelegd, maar voor eene kommissie bestemd, doch kan met eenige wijziging ook behouden worden voor zoodanig ambtenaar; de instruktie voor eene komm. hoedanig ook zamengesteld behoort eigenlijk ook door den raad te worden vastgesteld, mits daarin blijft uitgedrukt, dat zij onder toezigt van B. en W. de zaak beheert. Nu kan men het ook wenschelijk achten, dat eene vaste raadskommissie ing. art. 54 der gem. wet, zich er mede belast. Spr. acht dat ook niet verwerpelijk. Deze zou echter alleen kunnen benoemd worden op voordragt van B. en W. en Spr. twijfelt niet of zij zouden er genoegen mêe nemen als de raad het wenschte. De zaak wierd hun daar zeer gemakkelijk gemaakt. Voor die komm. behoorde echter ook eene instruktie te worden vastgesteld en daarvoor kan ook het voorgelegd ontwerp dienen. In zooverre kan Spr. zich wel vereenigen met den wensch, dat die komm. meer bepaald worde opgedragen aan leden van den raad, al ware het alleen omdat dientengevolge meer leden van den raad, dan anders wel het geval zal zijn, zich met al de details van de administratie en exploitatie van het gebouw bekend zullen maken. Wat het tarief betreft, kan Spr. geenszins het bezwaar van den heer *v. Hengelaar* deelen, dat het nl. niet mogelijk zou zijn een goed tarief te ontwerpen; er zijn eenige kleine moeijelijkheden aan verbonden, maar dat zal altijd het geval zijn. Het voorgedragen tarief snijdt alle willekeur af; het laat ook toe, abonnementen aan te gaan met hen die voortdurend gebruik van het gebouw maken, en Spr. gelooft, dat het vrij wel voldoen zal. In zeker opzigt moet Spr. afwijken van de meening des Voorz., met betrekking tot het geldelijk voordeel; Spr. zou denken dat dit geen bijkomende zaak is, maar ook eenigzins vooropgesteld moet blijven, daar hij anders vreest, dat het gebouw schroomelijk veel aan de stad zal kosten. Met betrekking tot de instruktie van den koncierge gelooft Spr., dat zij met veel zorg en kennis is ontworpen; het is alleen met betrekking tot zijne aanstelling, dat de heer *Pabst* een ander denkbeeld aangeeft, waarmede Spr. zich ook wel kon kunnen vereenigen. Er hebben zich vele geschikte personen voor de waarneming der betrekking aangemeld, met de buffethouderij bekend, die in het vak zijn opgeleid of daarin werkzaam zijn, en waaruit men eene lijst van de meest geschikte personen zou kunnen opmaken, om de betrekking te gunnen aan hem die onder hen bij inschrijving de voordeeligste voorwaarden aanbiedt; daardoor wordt niet alleen alle denkbeeld van gunst jegens eenen benoemde uitgesloten, maar stads financieel belang tevens het best bevorderd; onder de personen toch die naar de betrekking hebben gevraagd is er een, zeer geschikt, die aan Spr. gezegd heeft bereid te zijn, om eene hoogere pachtsom aan te bieden dan nu is gesteld. Overigens meent Spr. den raad te mogen adviseren, om in de gegeven omstandigheden, behoudens de besproken wijzigingen daarin te brengen, zich met de strekking van de door B. en W. ingediende stukken te vereenigen.

De heer *v. Lier* zou zich met het voorstel, om de geschiktste sollicitanten te laten konkurreren wel kunnen vereenigen, mits aan de zaak slechts eenige publiciteit wierd gegeven, zonder hetwelk Spr. deze wijze van handelen nog al bedenkelijk zou vinden, doordien het al ligt den schijn zou hebben, als of men den een boven den ander zou willen begunstigen.

De heer *Pabst* doet het voorstel, dat de komm. uit de sollicitanten voor de betrekking van kastelein in het gebouw hem zal kiezen die de vereischte geschiktheid hebben en dat deze onderling naar die betrekking zullen inschrijven.

De *Voorz.* stelt zich voor te doen beslissen, dat de raad genoegen neemt in de hoofdstrekking van het voorstel en alsdan over te gaan tot de vaststelling van het tarief, om daarna met overweging te geven, of de raad zich de aanstelling van den koncierge wenscht voor te behouden.

De heer *Pabst* geeft in bedenking B. en W. uit te noodigen aan den raad voor te stellen een komm. te benoemen, ten einde hun in het beheer van het gebouw van K. en W. behulpzaam te zijn.

De *Voorz.* heeft ook niets tegen de benoeming der komm. door den raad, maar meent dat men dit nu niet behoeft te prejudiciëren. Spr. zou meenen dat, al ware het dat men er later op terug moest komen, aanvankelijk het beste ware, genoegen te nemen met de strekking van het voorstel.

De heer *Schuurman* kan zich met het gevoelen van den voorz. vereenigen, om het voorgestelde voor een jaar en alszoo als proefjaar aan te nemen. Spr. zegt niet in vergelijk te kunnen treden wat het tarief betreft en acht het daarom wenschelijk, dat het voor één jaar als proef worde aangenomen.

De heer *v. Geuns* zou het, als het denkbeeld ware, een proefjaar te beginnen en daarvoor eene komm. te benoemen, beter vinden, dat de zaak gedurende eenigen tijd nog in den tegenwoordigen toestand bleef, daar hij het er voor houdt, dat als eene instruktie wordt vastgesteld voor eene komm., een jaar op de proef te benoemen, die zoogenaamde proef-komm. wel eene blijvende komm. zal worden. Er is geen haast bij de regeling, alleen bij de aanstelling van een koncierge. Spr. heeft in der tijd voorgesteld, dat het gebouw publiek zal worden verhuurd, op later vast te stellen voorwaarden. Dat is met groote meerderheid verworpen, maar Spr. is nog overtuigd, dat het de beste wijze van administreren ware. Wil men dat niet, dan moet het gebouw worden beheerd door B. W.; willen dezen zich doen bijstaan door een ambtenaar ter sekretarie, Spr. is er niet tegen; verlangen zij eene komm. te benoemen, ten einde hun in sommige gevallen te adviseren, het staat hun vrij; maar Spr. vraagt welke werkzaamheden aan zoodanige komm. zullen worden opgedragen. Het komt hem voor, dat het beheer zal worden gevoerd door B. en W.; een der wethouders zal speciaal er mede belast zijn; hij zal worden bijgestaan door een ambtenaar der sekretarie, die de geldelijke administratie zal voeren en met den kameraar in overleg zal treden omtrent het onderhoud van het gebouw en de meubelen. Wat nu de andere leden der komm. zullen doen weet Spr. niet. Moet het eene adviserende komm. van deskundigen zijn, dan acht Spr. het wenschelijk, dat de raad de regeling en benoeming aan B. en W. overlate; moet het echter eene administrerende komm. zijn, dan is Spr. er bepaald tegen, want dat is het werk van B. en W., en sterker nog is Spr. er tegen, als die komm. uit

leden van den raad moet bestaan, daar het beheer over een stadsgebouw niet door eene raads-komm. maar door B. en W. moet worden gevoerd. Het beheer over het gebouw is thans nog slechts sedert enkele maanden aan de stad overgegaan; gedurende dien tijd heeft men nog weinig ondervinding kunnen opdoen. Spr. meent dus, dat het beste is, dat de zaak nog voorloopig blijve, gelijk zij is, en men later na rijp onderzoek en meerder ondervinding, nadere voorstellen doe, en hij durft zich vleijen, dat men dan zelf zal inzien, dat eene publieke verpachting de beste wijze van administeren zal zijn.

De heer *Schuurman* meent, dat het juist in dien geest is, dat hij het proefjaar zal verlangen, de ontvangsten en uitgaven zullen dan meer bekend zijn en men zal beter op de hoogte zijn om te beoordeelen, hoe tot eene publieke verpachting over te gaan, hetgeen ook Spr. verkieslijk acht.

De heer *de Muralt* geeft toe, dat die voorloopige toestand lang zou kunnen duren, maar dan zou het ook zeker zijn dat die den raad beviel. Spr. merkt echter op, dat alle vaste raadskomm. ingevolge art. 54 Gem. W. voor een jaar benoemd worden. Het verwondert Spr. wel, te hooren, dat de heer *v. Geuns* verlangt, dat de zaak langer in een ongeregelden, wetteloozen toestand blijft. Spr. had verwacht, dat men B. en W. zou prijzen, dat zij nu eindelijk haar in een wettelijken toestand willen brengen. De heer *v. Geuns* erkent, dat B. en W. een ambtenaar kunnen benoemen, maar hij zegt, zij kunnen het ook opdragen aan eene komm.; Spr. gelooft dit laatste niet; zij zouden zonder goedkeuring van den raad geene komm. mogen benoemen, om een beheer te voeren, op de wijze nu bij de voorloopig vastgestelde instruktie geregeld, die buiten den gemeente-ontvanger gelden ontvangt en uitgeeft en eens in het jaar aan B. en W. rekening en verantwoording doet; maar daarom vragen B. en W. de goedkeuring van den raad op die door hen voorgestelde wijze van administreren.

De heer *Boer* kan zich niet vereenigen met de voorstelling, als ou het dagelijksch bestuur eene eenigzins onwettige regeling voorstellen, die het zou trachten wettig te maken door de goedkeuring van den raad. Hij meent, dat men op den wettigen weg gebleven is. Al het gehoorde heeft hem in de meening versterkt, dat wat wordt voorgesteld, in vele opzigten aanbeveling verdient. De heer *Pabst* heeft echter, naar Spr. voorkomt te regt beweerd, dat de komm. die B. en W. zal bijstaan in vele opzigten niet die kracht en invloed zal bezitten, die voor het dagel. bestuur en den raad wenschelijk is, waarom hij het denkbeeld aangeeft eener vaste raadskomm. B. en W., al waren zij in de meening geweest, dat dit het wenschelijkste ware, hadden zeker, ná het raadsbesluit van Sept. ll., dergelijk voorstel niet kunnen doen. Spr. gelooft echter, dat de raad niet zoo gebonden is aan zijn eenmaal genomen besluit, of hij zou er op terug kunnen komen als hij de overtuiging had dat men een beteren weg kon bewandelen. Het denkbeeld van den heer *Pabst* nu, komt hem aannemelijk, voor te meer daar hij thans uit de diskussiën zou meenen te mogen vermoeden, dat het meer bijval bij de vergadering zou vinden. Volgens art. 54 Gem. wet moeten B. en W. echter voor de benoeming eener dergelijke raads-komm. het initiatief nemen. Spr. wil wel zeggen, dat de aanneming van dat beginsel hem eene verbetering zou toeschijnen, daar men dan de zaak op een geheel wettelijken voet zou brengen en er geene sprake meer zijn zoude van eene voorloopige regeling, zoo als de heer *v. Geuns* wenscht, maar van eene duurzame. Daarom zou Spr. ten slotte wenschen, dat de verdere behandeling dezer zaak nog mogt kunnen worden uitgesteld, opdat dit punt nog eens bij het dagel. bestuur zou kunnen worden overwogen.

De *Voors.* heeft niets tegen het denkbeeld eener komm. uit den raad, maar in eene vroegere vergadering heeft de raad dat verworpen.

De heer *van Dielen* zou er zich volkomen mede kunnen vereenigen. Spr. meent, dan het vroeger genomen besluit zoo te moeten opvatten; dat de raad uit zich zelven niet zou overgaan tot het benoemen van zoodanige komm. Dan blijft nog de weg over bij art, 54 der Gem. wet aangewezen, en daarmede zou Spr. genoegen kunnen nemen.

De heer *v. Geuns* zegt, dat zijn doel niet is een toestand te bestendigen, die de heer *de Muralt* wetteloos noemt, noch de zaak ongeregeld te laten, wat volstrekt regeling behoeft; daartoe is Spr. bereid over te gaan, maar hij meent, dat nu te bepalen, dat er eene komm. van beheer zal zijn, op eene vastgestelde instruktie, niet noodig is. De zaak is voorloopig geregeld, het beheer wordt reeds door B. en W. gevoerd, een der wethouders is reeds speciaal daarmede belast en wordt bijgestaan door eenen ambtenaar ter sekretarie die zich huismeester van het gebouw noemt; die toestand kan althans gedurende eenigen tijd voortduren. Er is echter eene zaak die regeling behoeft, er moet een tarief zijn, en Spr. is bereid dat terstond te behandelen; maar hij acht het veel beter een voorloopig tarief dan eene voorloopige komm. vast te stellen met eene voorloopige instruktie. Spr. is het ook eens met den heer *de Muralt*, dat eene komm. belast met de ontvangst van gelden niet moet worden benoemd door B. en W., buiten den raad; maar hij heeft gezegd, dat B. en W. bevoegd waren niet tot het benoemen van eene beheerende maar van eene adviserende komm.; eene beheerende komm. echter, zooals thans wordt voorgesteld, acht hij niet wenschelijk.

De heer *de Muralt* meende, dat de heer *v. Geuns* zich wel kon vereenigen met het benoemen eener komm., doch zegt nu vernomen te hebben, dat dat lid ook de instruktie niet goedkeuren kan, maar dat hij alleen wenscht dat B. en W. zich eene komm. toevoegen, om hun te adviseren, niet om voor hen te beheeren; dit laatste toch achten B. W. noodig.

De *Voors.* stelt voor, alsnu ten eerste te stemmen over de algemeene strekking van het voorstel en vervolgens over het tarief.

De heer *Boer* merkt aan, dat het voorstel tot het benoemen eener komm. door den raad niet hetzelfde is, als de benoeming in art. 54 gem. wet bedoeld.

De heer *de Jong* geeft in overweging, eerst het tarief in omvraag te brengen en dan het toevertrouwen eener komm. aan B. en W. waar Spr. tegen zal stemmen.

Met 18 stemmen tegen die der HH. *v. Hengelaar*, *Koene*, *Ram* en *de Graaf* (de HH. *v. Schermbeek* en *Visscher* waren bij deze en de volgende stemmingen afwezig) wordt alsnu het tarief goedgekeurd, waarna de verg. zich met 12 tegen 10 stemmen met de strekking der voorstellen van B. en W. vereenigt. Tegen hebben gestemd de HH. *v. Veersen*, *Schuurman*, *v. Hengelaar*, *Koene*, *v. Stirum*, *Ram*, *de Jong*, *v. Lier*, *v. Geuns* en *Bosch*.

Met 13 stemmen tegen 9, die der HH. *Boer*, *v. Dielen*, *Koene*, *de Muralt*, *Pabst*, *Karsten*, *de Graaf* en *v. Nooten* en de voorz. verklaart de raad alsnu dat hij eene komm. van raadsleden niet wenschelijk acht, waarop met 14 stemmen tegen 8, die der HH. *Boer*, *Schuurman*, *Kol*, *Koene*, *de Muralt*, *Ram*, *de Graaf* en *v. Nooten* wordt verklaard, dat de raad zich de benoeming van den koncierge niet wenscht voor te behouden.

Het voorstel van den heer *Pabst* wordt alsnu aangenomen met 15 stemmen tegen 5, die der HH. *v. Doorn*, *v. Stirum*, *v. Dielen*, *Boer* en *Metelerkamp*. (De heeren *v. Veersen* en *Karsten* waren bij deze stemming niet tegenwoordig).

De heer *de Muralt* verlangt, dat de raad, zich in het algemeen vereenigd hebbende met de strekking der ingediende stukken, alsnu, na de gevallen besluiten, ook bepaald zijne goedkeuring hechte aan de in de laatste plaats door B. en W. op 16 April voorloopig vastgestelde instruktie voor de komm. van beheer voor het gebouw voor K. en W., vermits toch daarbij een gedeelte van het beheer, dat anders B. en W. zelven zouden moeten voeren, aan anderen wordt opgedragen en daarvoor met afwijking van de bestaande regelen, een afzonderlijk geldelijk beheer zal worden gevoerd, waarvan jaarlijks ook afzonderlijk rekening en verantwoording aan B. en W. zal worden gedaan en aan den raad overgelegd; hij stelt mitsdien voor, dat de raad ook zijne goedkeuring hechte aan de door B. en W., voorloopig reeds vastgestelde instruktie voor het bestuur van het gebouw voor K. en W.

Zonder omvraag wordt hiertoe besloten.

De vergadering gaat daarna uiteen.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.